ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3996 ԱՊՐԻԼ 23/5 ՄԱՅԻՍ 1899 ՈՒՐԲԱԹ 25 ԶԻԼԻՃՃԷ 1316 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3996

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌وولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 փոստի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՋԻՆԱԴԱԴԱՐԻ ԱՌԱՋԱՐԿ

Անգլեւռուսական համաձայնութենէն, — որուն վրայ կը խօսէինք երէկուան Քաղաքական Տեսութեան մէջ, — ոչ նուազ կարեւոր ու անակնկալ լուր մըն էր Փիլիպպեանց ապստամբներուն դիմումը Ամերիկացիներուն մօտ, հաշտութեան կնքման համար զինադադար մը խնդրելով: Եթէ Անգլիա և Ռուսիա յանկարծական կերպով կրցան իրարու խօսք հասկցնել Չինաստանի մասին, այս պարագան կրնայ բացատրուիլ գոնէ անով որ երկուքն ալ գրեթէ հաւասար զօրութիւն և ազդեցութիւն ունին Երկնային Կայսրութեան սահմաններուն մէջ, մինչդեռ Փիլիպպեաններուն մէջ կացութիւնը տարբեր է բոլորովին, ուր՝ Ամերիկացիները ռազմական մեծամեծ դժուարութիւններու մատնուած էին՝ ապստամբներուն հանդէպ: Իրաւ է որ մասնակի յաղթութիւններ ունեցան անոնք, բայց իրենց քաջութեան ու տոկունութեան հակառակ՝ ոչ միայն դանդաղ կը յառաջանային — կլիմայի աննպաստութեան ու հողային դժուարութիւններու պատճառաւ — այլ և տարակուսելի էր որ մօտ ատենէն ամբողջապէս գրաւէին Լուսոն կղզիները: Դեռ վերջերս, յուսախաբութիւններ կրեցին որոնք պարտութեան կը մօտենային. Նախ, ամերիկեան զօրախումբ մը Թակարդի մէջ բռնուեցաւ բնիկներէն. յետոյ, հարկադրուեցան հրաժարիլ Մանիլայի հարաւային կողմը իրենց ձեռնարկած ռազմական գործողութիւններէն, ուժերնին կեդրոնացնելու համար դէպ ի հիւսիս. միւս կողմէ, եղանակը կը սկսէր աննպաստ դառնալ օտարներուն, իր խորշակներովն ու երկարատեւ անձրեւներովը, այնպէս որ խօսք կար որ Ամերիկացիները եթէ պատերազմը առժամապէս չդադրեցնէին, գոնէ պիտի սահմանափակէին: Եւ մինչ մէկ կողմէ Օթիս զօրավարը կը յայտարարէր թէ հարիւր հազար հոգիի պէտք ունի Արշիպեղագոսը գրաւելու համար, ամերիկացի կամաւորներուն մէկ մասը կը պահանջէր որ իրենց տեղերը վերադարձուին իրենք, զինուորական ծառայութեան շրջաննին լրացուցած ըլլալով:

Այս բոլոր պարագաները փափուկ կացութեան մը մէջ դրած էին Ամերիկացիները և ընդհակառակը ապստամբներուն սիրտ տալու կը նպաստէին, երբ յանկարծ իմացուեցաւ թէ զինադադար կը խնդրեն այս վերջինները: Իրողութիւնը անակնկալ էր, բայց դժուար չեղաւ գուշակել անոր տեղի տուող շարժառիթը. Ամերիկացիները մեծ յաղթանակ մը տարած էին ի Քալումբիթ, Մանիլայի հիւսիսային կողմը, զոր գրաւեցին, մասնաւորապէս Փինսթըն զնդապետին քաջութեան շնորհիւ. սովորական ընդհարում մը չէր այն, այլ բուն իսկ պատերազմ մը, բաց դաշտի վրայ. առաջին անգամն էր որ Փիլիպպեանցները այս տեսակ ծանր դիրքի մը մէջ կը գտնուէին. այն աստիճան ցնցուած ըլլալու են իրենց կրած այս լուրջ պարտութենէն որ միակ մտածումնին եղաւ հաշտութիւն խնդրել:

Անկարելի չէր սակայն, որ այս ձեռնարկը Թագալներուն կողմէ հնարք մը եղած ըլլար, ժամանակ վաստկելու համար: Փիլիպպեանց բնիկները՝ երբեւ խորամանկ ժողովուրդ, և այսչափ ատենէ ի վեր յարատեւ պայքարի մէջ, կարող էին խաղ մը փորձել ուզել իրենց հակառակորդներուն. Թէեւ, միւս կողմէ, բաւական հեռատես են ըմբռնելու համար թէ որքա՛ն ալ ընդդիմանան, վերջին խօսքը Մ. Նահանգաց կառավարութեան պիտի մնայ: Ապստամբներուն ներկայացուցիչը Եւրոպայի մէջ, Ակօնսիլլօ, և ուրիշ պարագլուխներ կը բաւականանան որ Փիլիպպեանները ինքնորէն վարչութեան մը վերածուին՝ Ամերիկայի Թեւարկութեան տակ, հակառակ ապստամբապետ Ակուինալտօի, որ բացարձակ անկախութեան կողմն է: Կարծիքներու այս անհամաձայնութեան և Քալումբիթի ճակատամարտին հետեւանքով, որոնց առաջինը բարոյական ուժի և երկրորդը նիւթական ուժի տկարացում մը առաջ կը բերէ ապստամբներուն մէջ, իրենց դիմումը անկեղծ ըլլալու հզօր պատճառներ ունի: Բայց Օթիս զօրավարը ոչ միայն սկեպտիկ ու թերահաւատ էր այս մասին, այլ և մինչեւ իսկ չուզեց ընդունիլ իրեն ղըրկուած պատգամաւորները, յայտարարելով թէ ինքը չի ճանչնար բնաւ ապստամբական վարչութիւնը և թէ յարձակումը այն ատեն միայն պիտի դադրեցնէ՝ երբ Փիլիպպեանները անպայման հնազանդութիւն յայտնեն: Պատգամաւորները պատասխանեցին թէ այս տեսակ յաւակնութիւն մը իրենց պատւին կը դպչէր և թէ այդ կերպով կնքուելիք հաշտութիւն մը տեւական չէր կրնար ըլլար:

Ամերիկացի զօրավարին առաջինվայրկենի այս խստութիւնը քիչ մը մեղմացած ըլլալու է սակայն, մանաւանդ որ Մ. Նահանգներուն մէջ գոհունակ տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ ապստամբներուն հաշտութիւն խնդրելու լուրը և Նախագահ Պ. Մաք-Քինլի հեռագրով շնորհաւորեց զօրավարը՝ իր վերջին յաղթութեանը համար: Ամերիկացիները, իրենց նախանձին հակառակ, ըմբռնած են թէ ի՛նչ գեղեցիկ առիթ մը կը ներկայանայ իրենց՝ պատուաւոր կերպով ելլելու համար այս կնճռոտ գործին մէջէն. և յարձակողական դիրք բռնելով ու պատերազմական նորանոր պատրաստութիւններ տեսնելով հանդերձ, քիչ մը դիւրաթեք ըլլալ կը սկսին:

Զինադադարի սկզբունքը ընդունելու յօժարած են արդէն—ինչպէս հեռագիրը ծանոյց երէկ, իբրեւ վերջին լուր, — և ամերիկեան կառավարութեան ու Ակուինալտոյի պատուիրակներուն միջեւ բանակցութիւնները վերսկսած են՝ պայմանները ճշդելու համար: Զինադադարէն դէպի հաշտութիւն՝ ճամբան դիւրաւ կը հարթուի: Ֆ.

ՕՍՄԱՆԵՐԷՆԸ ՊԱՐԶԵԼ

Մեր առաջին յօդուածով Ա. և Բ. շրջաններուն մէջ օսմ. գրականութեան ոճի և գաղափարի տեսակէտով հետեւած ուղղութեանը վրայ համառօտ տեղեկութիւն մը տուինք, ինչպէս նաեւ ներկայ Գ. շրջանի մէջ ունեցած վիճակն ալ հաւելանցի կերպով մը ներկայացուցինք: Կէտ մըն ալ կայ զոր պէտք է ծանօթացնենք արդոյ ընթերցողներուն: Ա. և Բ. շրջաններուն օսմ. մեծ բանաստեղծներէն ոմանք, Աճէմ փաշա Ֆիւզուլի, Նէֆի, Նապի և Շէյխ Իւլ Իսլամ Արիֆ Հիքմէթ էֆ., ևլն. — Թողունք իբր Թուրքերէն գրուած պարսկերէն հատուածները — բաւական թուով զուտ պարսկերէն և երբեմն զուտ արաբերէն ոտանաւոր բանաստեղծութիւններ ալ արտադրած են, նոյն իսկ ոմանք իրենց գասիտէները մերթ երեքլեզուեան՝ այսինքն քանի մը տող օսմաներէն, քանի մը տող զուտ պարսկերէն և արաբերէնով խառն գրած են, որոնցմէ նմոյշներ դնելը աւելորդ կը նկատենք, որովհետեւ օսմ. գրականութեամբ զբաղողներուն ծանօթ են արդէն: Ահա Գ. շրջանի մէջ երեքլեզուեան կամ խառն գրելն ալ վերջացաւ բոլորովին. տարբեր բան է սակայն պարսկերէն կամ արաբերէն ծանօթ խօսք մը կամ հատուած մը մէջ բերելը, ինչպէս ըրած են Մուալիմ Նաճին և ուրիշներ:

Հիմա անցնինք պարզելու խնդրին: Այս մասին յայտնուած կարծիքները սապէս կ'ամփոփենք. «Ա. Լեզուն բոլորովին Թրքացնելով Թուրք ժողովուրդներու մէջ լեզուական միութիւն մը առաջ բերել: Բ. Կամ լեզուն պարզել միայն, զանց ընելով պարսկերէն և արաբերէն կապակցութիւնները, անպէտ ու երկար բաղադրեալ ածականները և այն ամէն պարսկերէն և արաբերէն բառերը որոնք Թուրք համանիշներ ունին այսօր, նաեւ ժամանակէ մը ի վեր իբր անսովոր գործածութենէ դադրած Թուրքերէն բառերը վերակենդանացնելով և յոգնակիի մասին Թրքերէնի օրէնքը յարգելով»:

Այս կարծիքներէն առաջինը թէեւ շատ բանաւոր կ'երեւայ, բայց իրագործումը խիստ տարակուսելի է, չըսելու համար անկարելի. վասն զի օսմաներէնէն Թուրք. ճիւղը ույղուրերէնէ, չեղթայերէնէ, եօզպէքերէնէ, Նօղայերէնէ, ևլն. այնչափ հեռացած և ազնուացած է որ կարելի չէ լեզուական ձուլում մը առաջ բերել. օրինակի համար. Չեղթայերէն՝ «Թիվէյէ մինտիւնի՞զ միւ, հավա՛ մինտիւք».(1) օսմ. Թուրքերէն՝ «տէվէյէ պինտինի՞զ մի, էվէ՛թ պինտիք»: Ուրիշ մը՝ «Թամուղ օթրըկա օնապ, հէճրինկ օթըկա օնաման», «դժոխքին կրակին կը դիմանամ, քու բաժանմանդ կրակին չեմ դիմանար»: Նաեւ օսմանցիներէն զատ միւս Թուրք ժողովուրդները իրենց բարբառով իմաստասիրական, գիտական, արուեստագիտական, ևլն. բարձր գրուածներ ունեցած չեն որ անոնց մէջ պէտք եղած բառերու պաշար մը գտնուի որոնցմով կարելի ըլլայ ժամանակակից զարգացման համաձայն ամէն գաղափար արտայայտել. շատ շատ ռամկական նիւթերու վրայ կարելի պիտի ըլլայ գրել. հետեւաբար լեզուն բոլորովին Թրքացնելը դէպի յետադիմութիւն ընկրկիլ կը նշանակէ: Արդէն վերոյիշեալ Թուրք. բարբառներուն մէջ — օսմաներէնը բացառութիւն ըլլալով— գրականութիւն ունեցողը, ան ալ խիստ ու խիստ սահմանափակ, չեղթայերէնն է միայն, սակայն աս ալ արաբերէնէ և պարսկերէնէ շատ մը փոխառութիւններ ըրած է, որոնք ռամիկ ժողովրդին համար անհասկնալի բառեր են: Ասկէ ալ կրնայ մակաբերուիլ թէ զուտ Թուրքերէնով կարելի չէ ամէն գաղափար յայտնել:

Իսկ երկրորդ կարծիքը՝ բաղդատմամբ առաջինին՝ շատ գործնական կ'երեւայ. այս ուղղութեամբ կարելի է լեզուն պարզել և զտել. Թէեւ աս ալ սկիզբները շատ անախորժ պիտի հնչէ արդի ոճին հետ ընտելացած ականջներու, սակայն երբ սովորութիւն դառնայ, հետզհետէ կը սկսի բնական եւ ներդաշնակաւոր երեւալ. բայց այս ուղղութիւնն ալ կըրնայ յաջող արդիւնք տալ արձակ գրութեանց մէջ միայն, իսկ չափաւոր գրուածներու մասին ձեռք բերուելիք յաջողութիւնը խիստ սահմանափակ պիտի ըլլայ, եթէ պարսկերէնէ անցած արաբական չափերու համաձայն գրելու դրութիւնը —որ օսմանեան գրականութեան հետ տարեկից է—շարունակեն յարգել: Դրութիւն մը որ վճռապէս կրնանք ըսել թէ լեզուին խճողման, ուղղագրութեան պէսպիսութեան, և Թուրք լեզուի սեպհական եղող տեսակ մը ներդաշնակաւոր արտասանութեան խանգարման է՛ն գլխաւոր պատճառներէն մէկը եղած է: Այս դրութեան հետեւանքով ժամանակակից գրողներուն քերթուածներն ալ պարսկերէն օրէնքով կազմուած երկար կապակցութիւններէ և բաղադրեալ ածականներէ զերծ չեն մնար: Ասոր օրինակ կրնայ ըլլալ հետեւեալ ոտանաւորը, որ պարբերական հանդէսէ մը առնուած է և դեռ շատ նոր ըլլալով մէկ տող չափազանց խճողուած.

«Պիր» զէվգնաշինասի թէմաշայի ճեալի-նաբ
Պիյկեանէ հիսսի կէօրիւ կիւզարի ճիպալ «իքէն»
Խահիշնէտանի րուհիւ ճէլալ ազմայի գալպ
Լա գայտի ինճիլայի ճեմալիւ ճելալ իքէն:

«պիր» եւ «իքէն» բառերը միայն Թուրքերէն են: Նոյնպէս երբեմն պէտք չեղած տեղը պարս. և արաբ. բառեր մուտ գտած են ժամանակակից մեծ գրագէտներու կողմէ Թարգմանաբար յօրինուած պարզ և ժողովրդական առակներու մէջ անգամ, Թող ուրիշ քերթուածներ. նմոյշ մը.

Մա սէպադէա տանա, գուզու, օղլագ
Պիր ղազանճէրյէ օյսուլար օրթագ
Նակէհան պիր ղազալի ճէվալիք
Օյսու տիւչարի տամի պիւզղալիք
ԷՔՐԷՄ ՊԷՅ

Այս ոճով գրուելուն պատճառը տաղաչափական ներկայ դրութիւնն է. չկայ ուրիշ ոեւէ դիտում կամ նպատակ: Վերջերս քանի մը գրողներ Թուրք չափերու համաձայն և խիստ պարզ Թուրքերէն գրելու փորձեր ընել սկսան, բայց ասոնցմէ ոմանք՝ որ իրենց գործածելիք ոճին ընդունակութեանը համեմատ նիւթ և գաղափար ընտրած էին, կծու դիտողութիւններու ենթակայ եղան նիւթին միօրինակութեանը և գաղափարներուն ռամկութեանը պատճառաւ: Ուստի դէթ առայժմ տրամադրութիւն չկայ արաբ. տաղաչափական դրութիւնը զանց ընելու:

Ահա օսմաներէնը պարզելու մասին փոխանակուած գաղափարները և անոնց նկատմամբ մեր տեսութիւնները, կարելի եղածին չափ ամփոփ կերպով ներկայացուցինք. հիմա կ'արժէ գիտնալ թէ ո՞ր աստիճան պիտի յաջողի այս պարզելու բաղձանքը և թէ ի՞նչ միջոցներ ձեռք առնուած են:

Այս մասին ալ ուրիշ յօդուածով մը կը խօսինք:

Ա. Ց. ԿՈՒՐՏԻԿԵԱՆ

ՌԱՍԻՆԻ
ԵՐԿՈՒՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ՓԱՐԻԶ, 29 Ապրիլ 1899.

Այս շաբթու՝ Ռասինի շաբաթն էր Ֆրանսայի համար: Դասական նշանաւոր բանաստեղծին բոլոր համակրողները, Թատրոնի սիրահարները, գրագէտներ, արուեստագէտներ ու կրօնաւորներ, խըմբովին տօնեցին Աթալիի հեղինակին մահուան երկուհարիւրամեակը՝ բաւական շըքեղ կերպով: Քննադատութիւններ սակայն պակաս չեղան տեղական մամուլին մէջ, սա կէտին վրայ գլխաւորաբար՝ որ փոխանակ տարեդարձը Ռասինի ծննդեան օրին բերելու, ուրիշ շատերու տարեդարձին պէս մահուան օրին բերուած էր: Ֆաքէ՝ Թատերական քննադատ մը՝ որուն կարծիքները միշտ լուրջ ուշադրութեան առարկայ կը դառնան, ինքն ալ կը քըննադատէ այդ կէտը. «Շիտակը ըսելու համար, կը գրէ, լաւ մը չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ մեծ մարդոց տարեդարձը՝ անոնց մահուան օրը տօնելու սովորութիւն ըրած են, փոխանակ անոնց ծննդեան և կամ կեանքին մէկ նշանակելի օրուան յատկացնելու: Այդպիսով քիչ մը մեռելական կ'երեւայ հանդէսը և բաւական ալ մելամաղձոտ. եկեղեցական արարողութեան մը պարզ նմանութիւնը պարզապէս: Ռասին՝ 1699ի ապրիլ 26ին չէր որ անմահացաւ. այդ օրը՝ սուգի օր մըն է միայն մեզի համար: Մեծ արուեստագէտներու տարեդարձը պէտք է տօնել անոնց ծննդեան օրը: Այդ օրուան պէտք է շընորհակալ ըլլալ, ինչ որ շատ ալ բնական է: Եւ կամ պէտք է տօնել այն օրը՝ ուր անոնք իրենց ամէնէն մեծ յաղթանակը տարած ըլլան: Մոլիէրի համար, զոր օրինակ, Բռէսիէօզ ռիտիքիւլի հրատարակութեան օրը, Քօռնէյլի համար Սիտի, Ռասինի համար Անտրօմաքի, Մոնթէսքիէօի համար Լ'Էսբռի տէ Լուաի, Վոլթէռի համար Լէթռը անկլէզի և Լամառթինի համար ալ Մէտիթասիօնի հրատարակութեան օրը: Իրաւ է որ այս պարագան չփոթութեանց տեղի պիտի տար, քանի որ այդ Թուականներէն մեծ մասը անծանօթ կը մնան և շատերու մասին ալ ենթադրութիւններ միայն գոյութիւն ունին, բայց վերջապէս մտքի տէր մարդոց համար դժուար չպիտի ըլլար համաձայնիլ աւանդութեան հասցուցած և նուիրագործուած ո՛և է Թուականի մը վրայ:»

* * *

Հանդէսները տեղի ունեցան Ֆէրթէ-Միլօնի մէջ՝ ուր ծնած է Ռասին: Պզտիկ քաղաքը ժամադրավայր մըն էր դարձած, ուր ամէնէն տարբեր մտքով ու տարազով ալ տարբեր մարդիկ եկած էին խըռնուիլ և իրենց ուզած կամ գիտցած կերպով տօնել այս տարեդարձը՝ քաղքին նշանաւորագոյն զաւկին ի պատիւ: Շրջակայ գիւղացիներ սայլակներով կը հասնէին, ինքնաշարժ կառքերու վերջը չէր գար և աշխարհիկ դասակարգը իր բովանդակ շքով կը փայլէր հոն: Կառախումբը վայրկեանէ վայրկեան ահագին բազմութիւն մը կը բերէր, սեւ հագուստով, ճերմակ փողկապով մարդիկ և կամ եռագոյն գօտիով պաշտօնական անձնաւորութիւններ:

Պզտիկ քաղաքը՝ իր ինքնութենէն ելած էր բոլորովին. սովորաբար ամայի ճամբաներն ու ծառաստանները ամբողջովին լեցուած էին այդ այլազան բազմութեամբ որուն մէջ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու և զինուորականներու համազգեստները ամէնէն նկարչական զանազանութիւնը կը դնէին ակադեմականներու կանաչ ու ոսկեգոյն դափնիով զարդարուն հագուստին հետ:

Աշխարհական հանդէսը սկսաւ Նախարարական կառախումբին հասնելէն անմիջապէս ետքը: Նախարարներն ու ակադեմականները՝ քաղաքապետութեան կողմէ ընդունուեցան խիստ, մինչդեռ զինուորական նուագածուներու խումբը Մարսէյեզը կը հնչեցնէր: Քաղաքատան առջեւ սովորական ճառերը արտասանուեցան՝ բարի գալուստի համար, ներկայացումները կատարուեցան՝ և աւանդաբար մնացած սովորութեան մը համեմատ, երկրագործական մետալներ բաժնուեցան հողագործներու և արուեստի շքադրամներ ալ՝ քանի մը արուեստաւորներու:

Անկէ ետքը, Թափօր մը կազմուելով, շիտակ Սօվաժ օթէլը ուղղուեցաւ, ուր նահանգային խորհուրդի անդամներէն մէկը շքասեղան մը տուաւ տարեդարձին առթիւ քաղաքը գտնուող հիւրերուն ի պատիւ: Շքասեղանը բաւական երկար տեւեց. կարճ բանախօսութիւններ արտասանուեցան, բաժակներ պարպուեցան, մինչդեռ Սուասոնի եպիսկոպոսը՝ որ եկեղեցական հանդէսներուն պիտի նախագահէր, Նօթըր-Տամի մէջ կը սպասէր պաշտօնական Թափօրին՝ որուն պիտի միանար իր հետեւորդներով:

Վերջապէս Թափօրը՝ Սօվաժ օթէլէն ճամբայ ելաւ, միշտ փողահար զինուորներէ ու նուագածուներէ առաջնորդուած և եկեղեցին հասաւ՝ ներկայ գտնուելու համար արարողութիւններուն՝ որոնք իսկոյն սկսան: Սէն-Ժէվէի երգիչները երգեցին ամէնէն առաջ, եւ իրենց սովորական քանի մը նուագներէն ետքը, անմիջապէս ձեռք առին Եսթերի եղանակը: Երգեցողութենէն ետքը՝ աբբա Վինեօ ամպիոնը ելաւ Ռասինի գովասանականը ընելու համար: Աբբան մեծ ատենաբան մը ճանչցուած է. համբաւ մը՝ որուն կատարելապէս արժանի ցուցուց ինքզինքը: Իր բանախօսութիւնը պայմանադրական տափակութենէ հեռու, մաքուր լեզուով, յստակ ձայնով և հարուստ ոճով մը արտասանեց: Աբբան բացատրեց թէ ինչո՛ւ եկեղեցականութիւնն ալ կը մասնակցէր հռչակաւոր բանաստեղծին երկուհարիւրամեակին, քանի որ շատերու կողմէ դիտողութիւն եղած էր թէ Ռասին աւելի իր գրական տաղանդովը՝ քան թէ անհատական կեանքին բարեմասնութիւններովը կ'արժանանայ այս պատուին: Ու բոլոր իր բանախօսութեանը մէջ ջանաց վեր հանել մանաւանդ սա պարագան՝ թէ Ռասինի Թատերգութեանց մէջ քրիստոնէական զգացումն ու գաղափարները ի՛նչ տեղ ունին. աբբան այդ գաղափարներն ու զգացումը կը գտնէր Ռասինի նոյն իսկ ամէնէն բաց գրուածքներուն մէջ անգամ, բարոյական դրօշմ մը երեւան հանելով անոնցմէ ամէն մէկուն վրայ: Գովասանականին այս մասը որ շատ համարձակ էր ինքնին ու բոլորովին նոր, ախորժով լսուեցաւ բոլոր ունկնդիրներուն կողմէ. և այդ ախորժը սքանչացումի փոխուեցաւ, երբ աբբան՝ որ շատ մշակուած միտք մըն է, քաղքեցիներուն ուղղելով խօսքը, բացատրեց այն փառքը՝ որ իրենց վրայ կը տարածուէր՝ Ռասինը հայրենակից ունենալնուն համար, և այդ առթիւ խորաթափանց ու նուրբ բանաստեղծութեամբ մը նկարագրեց այն հիանալի գիւղանկարները՝ որոնք Վալուայի նահանգը կը ծածկեն, և որոնց մէջ կը բարձրանայ Ֆէրթէ-Միլօնը:

Աբբա Վինեօի ճառէն ետքը, Սուասոնի եպիսկոպոսը քանի մը խօսք արտասանեց, ուրկէ ետքը ամէն մարդ մասնաւոր տեղ մը գնաց՝ ուր Քոմէտի Ֆռանսէզի դերասանները ներկայացում մը պիտի տային առժամեայ Թատրոնի մը մէջ: Այդ Թատրոնը Թէեւ նախապէս պատրաստուած էր 800 հանդիսատեսներու համար միայն, բայց պարտաւորուեցաւ 1200է աւելի մարդ առնել, մինչդեռ ահագին թիւ մըն ալ դուրսը կը մնար: Քոմէտի Ֆռանսէզի խումբը Պեռէնիսը ներկայացուց հոն՝ պարզ կազմածներով ու պարզ ալ բեմով, թէեւ տպաւորութիւնը միշտ հմայիչ մնաց ու ծափահարուեցաւ մեծ ոգեւորութեամբ:

Այն օրուան հանդէսը հացկերոյթով մը վերջացաւ. պարահանդէս մըն ալ տրուեցաւ և լուսավառութիւններ եղան քաղքին մէջ: Երկու օր ետքը՝ Ֆրանսական Ակադեմիային կողմէ՝ Պ. Ժիւլ Լըմէթռ բանախօսութիւն մը արտասանեց Ռասինի վրայ, և ատով վերջնականապէս փակուեցան հանդէսները:

ՌՈՒՍԱՆՈՂ.

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ՍԻՎՐԻ-ՀԻՍԱՐ

Սիվրի-Հիսար՝ ընդարձակ դաշտի մը եզերքը երկու բլրակներու մէջ հաստատուած՝ Էնկիւրիի կուսակալութեան գայմագամութիւններէն մէկն է. իր անունը առած է երեք կողմը շրջապատող սրածայր ապառաժներէն որոնց վրայ կը բարձրանան հին շէնքերու աւերակներ: Իբր 22 տարի առաջ պատահած սոսկալի հրդեհ մը, որ մոխիր դարձուց նաեւ հայ ժողովրդեան տուները, հարկադրեց այս վերջիններուն մէկ մասը Էսկի-Շէհիր և ուրիշ մօտակայ տեղեր գաղթել իրենց օրապահիկը ճարելու համար: Այսօր ամբողջ քաղաքը կը բաղկանայ 2,800 տուներէ և 15,000 բնակիչներէ: Հայերը 800 տան չափ առանձին Թաղ մը կը կազմեն. ունին Ս. Երրորդութիւն անուն քարուկիր եկեղեցի մը, մեծ ու փառաւոր գըմբէթով և սրբատաշ քարերով զարդարուն, 1881 Թուականին կառուցուած: Ժողովուրդը ընդհանրապէս շատ ջերմեռանդ է, ազատատանքով փարած իր եկեղեցին ու լուս հաւատքին և գիտէ միշտ յարգել ու մեծարել իր հոգեւոր հովիւները որոնց սակաւութեան պատճառաւ կարօտ կը զգայ արժանաւոր քահանաներու. վասն զի հանգուցեալ աւագերէց Տէր Խորէն հօր մահուամբ հովուութեան բոլոր հոգը միւս քահանաներուն վրայ մնաց:

Եկեղեցին կից ունինք Ներսէսեան և Հռիփսիմեանց երկսեռ վարժարան մը ուր կը յաճախեն 500-550 երկսեռ ուսանողներ. ուսուցիչները բոլորն ալ տեղացի են, հոգողութեամբ Թաղական և Հոգաբարձու կրկին Խորհուրդներու: Մանչերու վարժարանը ուր կը յաճախեն 400 աշակերտներ, կը պաշտօնավարեն տեղացի տասը ուսուցիչներ ամսական 15 ոսկի պիւտճէով մը որ կը գոյանայ եկեղեցական հասոյթներէն, աշակերտներու Թոշակներէն և ժողովրդեան նպաստներէն: Վարժարանին աշակերտները, ընկերակցութեամբ իրենց ուսուցիչներուն, իրենց կարողութեան չափով կը սատարեն աղքատիկ ուսանողներու: Աղջկանց վարժարանը ունի 100-150 աշակերտուհի և տեղացի հինգ վարժուհիներ. ամսական 4-5 ոսկի համեստ պիւտճէ մը:

Սիվրի-Հիսարի մէջ ընթերցասիրութեան ճաշակը բաւական զարգացած է, բաղդատմամբ քանի մը տասնեակ տարիներ առաջուան ընթերցասիրութեան. վասն զի այն ատենները լրագրին ի՛նչ ըլլալն անգամ չէին գիտեր. այսօր Պոլսոյ օրաթերթերն ու բոլոր պարբերականները կու գան հոս: Գալով ժողովրդական բարքերուն, ինչպէս ուրիշ տեղեր՝ հոս ալ Հայերը ունին իրենց նախապաշարումները, աւելորդապաշտութիւնները և սովորութիւնները՝ ընտանեկան, հարսանեկան, ևայլն, որոնք իբր նուիրական աւանդութիւն կը շարունակուին որդւոց որդի. սակայն քանի մը տարիներէ ի վեր այդ կարգի սովորութիւնները հետզհետէ սկսած են մոռցուիլ: Ժողովուրդը բարեպաշտ, և աղքատասէր է. ամէն շաբաթ իրիկուն աղքատիկ ընտանիքներու կերակուր հայթայթելու հնաւանդ սովորութիւնը ունին: Հայերը ընդհանրապէս վաճառական են և շուկային մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւեն. իսկ մնացեալ մասը, մեծ թուով, գիւղերը կ'երթան իրենց ապրանքը ծախելու համար, և հոն պանդխտութեամբ կ'ապրին երկար ատեն: Թուրքերը մեծ մասամբ երկրագործութեամբ կը զբաղին. վերջերս սկսան վաճառականութեան եւ արհեստներու մէջ կարեւոր դերեր ունենալ: Սիվրի Հիսարի շուկան քաղքին կեդրոնն է. կը բաղկանայ հազարի չափ խանութներէ. ունի իր մէջ փառաւոր ցնցուղ (շատրուան) մը որ այս տարի շինուեցաւ այժմու Գայմագամին ջանքով, ժամացոյցի աշտարակին հետ որ կը բարձրանայ քաղքիս արեւելեան կողմը:

Այստեղ գլխաւոր արհեստներն են՝ կօշկակարութիւն, որ գրեթէ Հայոց ձեռքն է, դերձակութիւն և սափրիչութիւն, Թուրք և Հայ խառն, խաղախորդութիւն գրեթէ բոլորովին Թուրքերու ձեռքը, մսավաճառութիւն, երկաթագործութիւն եւ մոյկագործութիւն նոյնպէս. գորգագործութիւնը, որ դեռ նոր սկսաւ, Հայերուն մէջ հետզհետէ տարածուելու և բազմանալու վրայ է. այսօր շատ մը աղջիկներ իրենց մօրմէն ժառանգած գուլպա հիւսելու արհեստին Թողլով սկսած են գորգագործութեամբ պարապիլ:

Անասնաբուծութեան մասնաւոր խընամք կը տարուի հոս. Հայերը և Թուրքերը կը խնամեն ոչխարներ ու այծեր, որոնցմով մեծամեծ առեւտուրներ կ'ընեն Պոլսոյ վաճառականներուն հետ: Սիվրի Հիսարի արտադրութիւններն են տեսակ մը այծի բուրդ (Թիֆթիկ) խաշխաշ (ա-

---

(1) Գրականն ալ սանկ է:

Փիոն), չէյէն, ոչխարի բուրդ, ցորեն, գարի և մեծ մասամբ հաճար. այս բերքերը չեն բաւեր տեղացւոց ապրուստին, որուն համար ստիպուած է ժողովուրդը դուրսէն գնել իր պէտքերը։

Քաղաքին արեւմտեան կողմը, մէկ քառորդ ժամ հեռաւորութեամբ, Հայերը ունին գեղեցիկ այգիներ, բայց քանի մը տարիէ ի վեր տիրող որթալուծէն վարակուած ըլլալով անոնք, Հայերու տունէն պակաս է գինին եւ ռաքին։

ՆԵՐՍԷՍ Տ. ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Սիվրի-Հիսար

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.—Երէկ հեռագիրներու բաժնին մէջ ծանուցինք թէ Իտալիոյ Խորհրդարանին մէջ Չինու եւ Ափրիկէի գործերուն վրայ կատարուած հարցապնդումներու և վիճաբանութիւններու հետեւանքով, Բէլլու զօրավարին դահլիճը հրաժարած է և թէ դարձեալ զօրավարին պիտի յանձնուի նախարարութեան վերակազմութիւնը։ Երէկ իրիկուն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Երեսփ. Ժողովին մէջ Բէլլու զօրավարը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրեր է.

«Վիճաբանութեան առած երեւոյթը ցոյց տուաւ թէ Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութիւնը հակառակ է Չինու մէջ մեր ըրած գործին։ Ամէնքն ալ թէեւ բուն իսկ գործին նպաստաւոր են, սակայն միաձայնութեամբ չեն հաւանիր կառավարութեան գործելու եղանակին։ (Աղմուկներ)։ Կառավարութեան դէմ եղած ընդդիմութիւնը անկնկալ մըն է։ Կառավարութիւնը կրնար դիւրութեամբ պաշտպանել իր գործելու եղանակը. ապացուցանել թէ իր առեւտրական համեստ նախաձեռնութիւնը չէր կրնար արդարացնել զինուորական գործառնութիւնները ընդարձակելու մասին եղած երկիւղը. կրնար ու և է բանաձեւ անսահման ժամանակով յետաձգել տալ, բայց աւելի հայրենասիրական և հանրային շահուց աւելի համապատասխան նկատեց ու և է քուէարկութեան պատճառ չըլլալ ինչ եղանակով որ ըլլայ։ Կառավարութիւնը բնաւ պիտի չհաւանի այնպիսի քուէի մը որ մեր նաւերուն Դեղին ծովէն ետ կանչուիլը պահանջէ. Ատիկա երկրին պատւոյն և մեծութեանը հակառակ պիտի ըլլայ։ Ուստի պարտք համարեցինք հրաժարիլ։ Թագաւորը տակաւին որոշում մը չտուաւ։ Նախարարութիւնը հիմակուհիմա պիտի վարէ գործերը։» Նախարարապետը խնդրեց Խորհրդարանէն դադրեցնել իր աշխատութիւնները։ Երեսփոխան Պ. Պ. Ճիովաննի Պովիօ և Բիլլատէ Մածծա անսահմանադրական հռչակեցին նախարարութեան հրաժարականը, այն պահուն երբ Խորհրդարանը իր վճիռը պիտի արձակէր։ Բէլլու զօրավարը յայտարարեց թէ Երեսփ. Ժողովը պէտք է դադրեցնէ իր աշխատութիւնները։ Նիստը փակուեցաւ բուռն յուզման մէջտեղ։

—Իտալիոյ Թագաւորը ընդունեց հրաժարականը նախարարութեան որ չուզեր ստանձնել՝ իտալական մարտանաւերը չինական ծովերէն ետ կանչելու պատասխանատուութիւնը։ Զրոյց կայ թէ նախարարական տագնապին լուծումը Շամմոնիի գրաւումէն ետքը պիտի կատարուի։ Խորհրդարանին լուծումը անխուսափելի կը նկատուի։ Զօրավար Բէլլուի և Պ. Սոննինոյի կողմէ նոր նախարարութիւն մը կազմելու ծրագիրը մէկ կողմ թողուած է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ.—Պէրլինէն տրուած լուրերու նայելով Հայնրիխ իշխանը, որ Ծայրագոյն Արեւելք կը գտնուի իբրեւ ընդհանուր հրամանատար գերման նաւաբաժնին, այս միջոցիս Եանկ-Չէ-Քիանկի գետն ի վեր կ'երթայ մինչեւ Հանքօու և այն տեղը ուր գետը նաւարկելի է մեծ շոգենաւներու համար։ Մինչեւ հիմակ այդ գետին վրայ նաւարկութիւնը միայն անգլիական կամ չինական դրօշի տակ կը կատարուէր, որով այժմ առաջին անգամ է որ գերմանական դրօշը հոն կը տեսնուի։ Ամառը գերմանական երկու շոգենաւ կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը պիտի սկսին Շանկայի և Հանքօուի միջեւ։ Գերմանական վաճառատուն մը նոյն նպատակով գետի վրայ բանելիք շոգենաւեր շինել կու տայ։ Չինու և Ճաբոնի միջեւ հաշտութիւնը կնքուելէն ետքը, Գերմանիա արտօնութիւն մը ձեռք բերած է Հանքօուի մէջ որուն կարեւորութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ։ Հանքօու հիմակ առեւտրական կեդրոնն է հիւսիսային արեւմուտքին։ Մաքսատուններուն տարեկան հասոյթը մինչեւ տասը միլիոն անգլիական ոսկիի բարձրացած է։ Այդ քաղաքին կարեւորութիւնը աւելի պիտի մեծնայ՝ Բէքին-Քանթոնի կեդրոնական կայանը և Եանկ-Չէ Քեանկի առաջադրուած երկաթուղիին չուկէտը ըլլալով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ չորեքշաբթի օրը իր ներկայութեանը ընդունեց Պառոն ֆոն Պոտէնհաուզէն գերմանացի գեր-ծովակալը, որ Գերմանիոյ կայսեր կողմէ ներկայ գտնուած էր՝ Մոնաքոյի մէջ ովկիանագրական թանգարանին հիմնարկէքին։

ՄԱՏՐԻՏԻ զինուորական ատեանը առջի օրը ազատ արձակեր է Շամու անուն անձը որ վերջերս թատրոնի մը մէջ ձերբակալուած էր վրան զէնքով։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ ՃԱՌԵՐ.—Սըր Քէմպպէլ-Պէնըրմէն, Անգլիոյ ընդդիմադիրներու պետը, անցեալ օր ակումբի մը մէջ ճառ մը խօսելով քննադատեց պահպանողական նախարարութեան քաղաքականութիւնը։ Ըսաւ թէ հանրային պարտքի գլխաւճարէն երկու միլիոն ոսկի եթէ գեղչուի, Անգլիոյ վարկին պիտի վնասէ։ Գաղթային նախարարութեան խորհրդական Լորտ Սէլպորն ալ ճառի մը մէջ ըսաւ թէ Լորտ Սոլզպէրին էր որ ծովային Անգլիան առաջ բերաւ և ցամաքին վրայ միւս ազգերուն նման թանկագին դիրք մը տուաւ անոր։ «Միայն Ափրիկէի գործերը, յարեց, որոնք դժուարութիւններ յարուցին Գերմանիոյ, Իտալիոյ և Ֆրանսայի հետ, կրնային հարիւր տարուան պատերազմի մը նիւթ մատակարարել, բայց տասնըհինգ տարուան մէջ խաղաղութեամբ կարգադրուեցան։ Լորտ Սոլզպէրի Չինու ամբողջութիւնը պահպանելու համար փոխանակ պատերազմ ընելու, ջանաց մեծ տէրութիւններուն հետ համաձայնիլ։ Պահպանողական կառավարութիւնը խաղաղութեան կառավարութիւն մըն է։ Այդ կառավարութիւնն է որ Անգլիան մօտեցուց Մ. Նահանգներուն։» Ատենաբանը մեծապէս գովեց Անգլիոյ արդի նախարարութիւնը։

ԱԶԳԸ ԵՒ ԲԱՆԱԿԸ.—Ֆրանսայի ակադեմական Պ. Ֆէռտինան Պռիւնթիէռ անցեալները Բարիզի ծաղկեմշակութեան Ընկերութեան ընդարձակ սրահին մէջ բանախօսութիւն մը ըրաւ, նիւթ ունենալով «ազգը և բանակը»։ Գումարման կը նախագահէր Պ. Ֆրանսուա Քոբէ։ Ֆրանսական Հայրենիքին Դաշնակցութեան անդամներէն շատերը ներկայ էին։ Ատենաբանը նախ պարզեց ազգը ու բանակը իրար կապող անքակտելի կապերը։ Սքանչելապէս նկարագրեց զօրագունդի մը վիճակը, ուր հայրենիքին ամէնէն տարբեր տարրերը իրար կը ձուլուին։ Համակրական ցոյցերու մէջ Պ. Պռիւնթիէռ հաստատեց բանակին նկատմամբ ունեցած սէրը. «Կը սիրեմ բանակը, ըսաւ, այն կանոնաւորութեան համար որով ամէնուն կը յիշեցնէ իրենց ծագումին միութիւնը»։ Ակադեմականը կարգապահութեան վրայ պնդելով ըսաւ. «Քիչ մը պէտք ունինք կարգապահութեան. Անիրաւ են անոնք որ երբեմն կարգապահութիւնը կարգ մը կանոններու սեղմումը կը նկատեն. բայց հոն է որ պիտի գտնենք նոյն իսկ նկարագրին, կամքին կազմութեան պայմանները։ Կարգապահութիւնը ամբողջութիւնն է բարոյականի և պարտականութեան օրէնքներուն. կարգապահութեան համակերպութիւնը, նկարագրի մը բարոյական զգացումը աւելցնել ըսել է։ Համերաշխութեան տեսակէտով, միւս բոլոր ասպարէզները մրցումը կը սովրեցնեն մեզի, մինչդեռ բանակին միութիւնը կ'ուսանինք. պատերազմի դաշտին վրայ, հանճարն իսկ կախում ունի բարոյական արժանիքէն այն աջակցութիւններուն զորս կրցած է հաւաքել իր շուրջը։» Պ. Պռիւնթիէռ որոտնդոստ ծափահարութիւններու մէջտեղ յայտարարեց թէ բանակին մէջ այնպիսի բան մը կը տեսնէ որ կը հակակշռէ դրամին իշխանութիւնը։

Պ. Ֆրանսուա Քոբէ յետոյ բեմը ելլելով շնորհակալութիւն յայտնեց Դաշնակցութեան հրաւէրին պատասխանողներուն։ «Հոս հաստատեցինք, ըսաւ, հայրենիքին պաշտամունքը։ Զէ՞ք զգար մեր ճակտին վրայ նոյն իսկ Ֆրանսայի հոգիին ծածանիլը։»

Գումարումը աւարտեցաւ եռանդագին ծափահարութիւններով։ Ժողովուրդը որ շէնքին շուրջը հաւաքուած էր, «կեցցէ՛ բանակը» աղաղակելով ցրուեցաւ հանդարտութեամբ։

ԶԻՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Թակէպլաթ զըրոյց մը կը յիշէ թէ Վիլհէլմ կայսրը մտադիր է ընդհանուր զինընկէցութեան դեսպանախորհուրդին բացման օրը յայտարարութիւն մը ընել, թէ՛ Պէրլինի և թէ կայսեր անձնական խաղաղասէր զգացումները պարզելու նպատակով և թէ լռեցնելու այն ձայները որոնք կը ջանան խռովել Գերմանիոյ և Ռուսիոյ բարւոք յարաբերութիւնները։ Վիլհէլմ կայսեր այս գաղափարը թէեւ վճռական հանգամանք մը ստացած չէ, սակայն կ'ըսուի թէ դեսպանախորհուրդին բացման օրը ընդհանուր ներում պիտի շնորհէ քաղաքական բոլոր դատապարտեալներուն, ցոյց տալու համար այն խորին յարգանքը զոր Գերմանիոյ կայսրը կը տածէ Զարին վեհոգի նախաձեռնութեանը համար։

—Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'իմանայ թէ դեսպանախորհուրդը բացուելուն, Ռուսիոյ պատուիրակը պիտի առաջարկէ որ բոլոր խորհրդակցութիւնները դռնփակ կատարուին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրը, որ ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, հիմա Սթրազպուրկ կը գտնուի, զանազան պտոյտներ պիտի կատարէ Ալզաս-Լօռէնի մէջ։ Կ'ըսուի թէ Վիլհէլմ Բ.ի Սթրազպուրկ ուղեւորելուն պատճառն է բանակցիլ կուսակալ Հօէնլոէ-Լանկէնպուրկ իշխանին հետ, անոր յաջորդը կարգելու համար Շաումպուրկ-Լիբբէի Ատոլֆ իշխանը, որ ամուսնացած է կայսեր քրոջը՝ Վիքթորիա իշխանուհիին հետ։ Վիլհէլմ Բ. Սթրազպուրկի մէջ իջեւանած է կուսակալին ապարանքը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Ռուսական սառոյց կոտրող շոգենաւը, Եէրմաք, նախ երեք օր կեցաւ Նէվայի մէջ և յետոյ Քրոնշթատ գնաց պատրաստուելու համար Սառուցեալ Ովկիանոս և սիպերիական գետերու բերանը կատարելիք ուղեւորութեանը։ Եէրմաքի հրամանատարն է ծովակալ Մաքրով։ Սառոյց կոտրող այդ նաւը անցեալ ամիս առեւտրական երեսուն շոգենաւ ազատած է, որոնք սառոյցներու մէջ պաշարուած էին Ռէվալ նաւահանգիստին մօտերը։ Եէրմաք սառոյցները կոտրելով յաջողած է ճամբայ բանալ։

—Ռուսիոյ ելմտական նախարարութիւնը այս տարի իր հաշւոյն կատարել պիտի տայ Սառուցեալ Ովկիանոսի ջրագրական փորձերը։ Ծովային նախարարութիւնը Բալթքուսով շոգենաւը դրած է այդ գիտական արշաւախումբին տրամադրութեանը տակ։

—Պրիանսքի գործարանին յանձնարարուեր է անդրկասպեան երկաթուղիի գիծին համար երկաթեայ կամուրջ մը շինել որ Սիր-Տարիայի վրայ պիտի դրուի։ Այդ կամուրջը ոչ թէ Ռուսիոյ այլ Եւրոպայի և Ասիոյ մէջ գտնուածներուն ալ ամէնէն երկայնը պիտի ըլլայ, վասն զի մէկ քիլօմէթրէն աւելի երկայնութիւն պիտի ունենայ։ Կամուրջին երկաթէ մասերուն համար 400,000 բուտ երկաթ պիտի գործածուի, որուն ծախքը երկու միլիոն րուպլիի չափ կը հաշուուի։ Շինութիւնը երկու տարիէն պիտի աւարտի։

—Կռոմպոյի մեծ զրահաւորը, որ Պալթիկի նաւագործարաններուն մէջ կը շինուի, մօտերս ծովը պիտի իջուցուի և յետոյ Քրոնշթատ պիտի ղրկուի սպառազինուելու համար։ Միեւնոյն ատեն ծովը պիտի իջուցուին նաեւ երեք յածանաւ։

—Ռուսիոյ սովեալ նահանգներուն մէջ նեղութեան գիւղացի ժողովուրդին տառապանքը վերջանալու վրայ է, վասն զի գարունը սկսած ըլլալով կրնան քիչ շատ հոգալ իրենց ապրուստին միջոցները։ Կառավարութիւնը, հողագործական աշխատութիւններու վերսկսումը դիւրացնելու նպատակով, ձիեր պիտի տայ երկրագործներուն։ Այդ առթիւ Ռուսիոյ զանազան նահանգներէն 40,000ի չափ ձիեր գնուած են։

—Ռուսիոյ բանտերուն կեդրոնական վարչութեան կողմէ հրատարակուած վիճակագրութեան մը նայելով, 1897ին ու 1898ին Սիպերիա տարագրուածներու թիւն է 20,050, որոնց 19,162ը այր և 888 կին։ Տարագրուածներուն ընտանիքներէն անոնք որոնք դատապարտեալներուն հետեւած են կամովին, կը բաղկանան 4,053 այրերէ և 3887 կիներէ։ Տարագրեալներուն մէջ թիապարտներու թիւն է 2623, որոնց 167ը կին։

—Պաշտօնական լուրերու նայելով անդրսիպերեան երկաթուղին սկսած է բանիլ ռուսական սահմանագլուխէն մինչեւ Իրքուցք։ Կը կարծուի թէ մինչեւ Շիթա գիծին երկարումը տարւոյս վերջը պիտի աւարտի։

ԼԱՀԷՅԻ Օրանիէն Սալ կոչուած սրահը պիտի յատկանայ ընդհանուր զինընկէցութեան դեսպանախորհուրդին։ Սրահին մէջ հարիւր հոգինոց տեղ որոշուած է։ Քարտուղարները տասը հոգի պիտի ըլլան՝ օտար դեսպանատանց և հոլանտական պաշտօնեաներէ. ատոնց պետը պիտի ըլլայ հոլանտական նախկին դեսպան Պ. Վանէյ։

ԿԱԼԼԷՍԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.—Օզպըրն զրօսանաւը, որուն մէջ կը գտնուին Կալլէսի իշխանուհին ու աղջիկները, երկուշաբթի օրը Յունաստանի Փալէր նաւահանգիստը հասաւ։ Յունաստանի արքայական գերդաստանը, որ Ամֆիթրիթ զրօսանաւով դիմաւորած էր Օզպըրնը, անմիջապէս անգլիական զրօսանաւը գնաց, ուր սեղան տրուեցաւ։ Արքայական գերդաստանը քիչ ետքը Աթէնք դարձաւ։ Կալլէսի իշխանուհին և աղջիկները գիշերը իրենց զբօսանաւին մէջ անցուցին և հետեւեալ օրը ցամաք ելան։ Օզպըրն Կրետէէն կու գար անգլիական երկու զրահաւորներու հետ։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ ՋՐԱՆՑՔԸ.—Ամերիկեան թերթ մը հետեւեալ զեկոյցը կը հրատարակէ Բանամայի ջրանցքին գործին վրայ.

«Իրազեկ անձերը հետզհետէ համոզում կը գոյացնեն որ Քոլոմպիայի հանրապետութիւնը եթէ չափազանց գումար մը պահանջէ Բանամայի ջրանցքին արտօնութեան պայմանաժամը երկարելու համար, Ընկերութիւնը ետ պիտի կենայ այդ պահանջումէն և պիտի աշխատի վեց տարիէն աւարտելու ջրանցքը. բայց պիտի յաջողի՞, այդ է խնդիրը, սակայն կրնայ ըլլալ որ գլուխ հանէ գործաւորներու թիւը աւելցնելով։ Ենթադրելով որ հակառակ ամէն ջանքերու վեց տարուան մէջ կարելի չըլլայ ամբողջովին աւարտել շինութիւնները, միթէ այն երկիրը որուն դրամատէրները մատակարարած են մարդկային գործունէութեան այդ յիշատակարանին դրամագլուխը, պիտի տոկա՞յ որ արտօնութեան պայմանադրութեան վրայ հիմնուելով կեղեքում մը տեղի ունենայ։ Կ'ըսուի թէ արտօնութիւնը վերանորոգելու համար Քոլոմպիայի Հանրապետութեան պահանջած գումարն է յիսուն միլիոն ֆր. ուստի կը հետեւցուի որ Քոլոմպիայի կառավարութիւնը այս խոշոր գումարը պահանջելու համար բան մը պիտի չկրնայ ստանալ։»

ԱԹԷՆՔԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Զատկի տօնին առթիւ Ռուսիոյ կայսրը Սպիտակ Արծիւ պատուանշանի մեծ խաչը շնորհեց Աթէնքի ռուս դեսպան Պ. Օնուի։

ՌԱՆԿՈՒՆԷՆ կը հեռագրեն Թայմզի.—Ուինկաթ հարիւրապետին ցամաքային ուղեւորութիւնը, Շանկայէն Ռանկուն, հինգուկէս ամիսէն կատարուեցաւ։ Հարիւրապետը չինացի սպասաւորներ միայն ունէր իր հետը։ Ուինկաթ ու և է տեղ և նոյն իսկ Հունանի մէջ չէ նեղուած։ Մալկարիի ուղեգիծին հետեւած է մինչեւ Քուէյ-Եանկ-Ֆու. յետոյ մինչեւ Եուն-Նան-Ֆու և դէպ ի հարաւ քալած է։ Քոքանկի մէջ գտեր է սահմանագլուխի գծման անգլեւչինական յանձնաժողովին անդամները։ Ուինկաթ հարիւրապետը կ'ըսէ թէ Հուն-Նան շատ հարուստ հանքեր ունի. մինչդեռ Եուն-Նանի և Քուէյ-Չէ-Ֆուի նահանգները թէ՛ հանք չունին և թէ բազմամարդ չեն։

ՔՐՈՒՊԻ ԶԻՆԱԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Գերմանական թերթերուն մէջ հետեւեալ նորագոյն լուրերը կը գտնենք Քրուպի զինագործարանին հրդեհին վրայ, Քիլի մօտ։ Մեծ վտանգին առաջքը կիրակի առտուան դէմ առնուեցաւ հեղեղանման անձրեւի մը շնորհիւ։ Նաւաշինութեանց գործարանները և նկարիչներու ու ճարտարապետներու աշխատանոցները այրած են։ Կեդրոնական գրասենեակը մասամբ վնասուած է։ Նաւերու և մեքենաներու նախատիպերը ազատուած են, բայց յատակագիծերը մասամբ կորսուած են։ Ազատուած են միայն աստղագործութեան և մեքենաները յարելու աշխատանոցները։ Ծովեզերքը գտնուած քանի մը առագաստանաւեր բայց տարուեր են հրդեհէն ազատուելու համար։ Այդ հրդեհին պատճառով գերմանական Էրզաց Քեօնիկ Վիլհելմ զրահաւորին ծովը իջուցուելու գործողութիւնը յետաձգուեցաւ։ Նաւագործարանին աշխատութիւնները պիտի չդադրին։

ՄԱՏԱԳԱՍՔԱՐԷՆ կը հեռագրեն թէ կուսակալ Կալիէնի զօրավարը, որ Ֆրանսա կը դառնայ արձակուրդով, Թանանարիվէն ճամբայ ելեր է ժողովուրդին համակրական ցոյցերուն մէջտեղ։ Զօրավարին անցած փողոցները յաղթական կամարներ շինուեր են, ծաղիկներով զարդարուած և մալկաշերէն վերտառութիւններով որոնցմով տեղացիք երախտագիտութիւն կը յայտնեն և բարի վերադարձ կը մաղթեն Կալիէնի զօրավարին։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.—Լորտերու Ժողովը երկրորդ ընթերցումով քուէարկեց Տէվընշիրի դուքսին ծրագիրը՝ երկրորդական վարժարաններու կազմակերպութեանը համար։ Այդ ծրագրին գլխաւոր կէտերն են հետեւեալները. կրթական նախարարութիւն մը հաստատել, հասոյթները կեդրոնացնել, կրթական բարձրագոյն Խորհուրդ մը հաստատել և քննիչ պաշտօնէութիւն մը կազմել։ Այդ կերպով կ'ուզուի հանրային կրթութեան գործը կեդրոնացնել։ Բազմաթիւ երկրորդական մասնաւոր վարժարաններ, որոնք մինչեւ հիմակ անկախ էին, ուղղակի տէրութեան քոնթրոլին և տեսչութեանը պիտի ենթարկուին։

ՃԱՊՈՆ.—Թէեւ Ճաբոնի կնքած դաշնագրութիւնները Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի հետ, կարգադրած են Ճաբոնի մէջ օտարականներու շահերը, սակայն կարգ մը կէտեր առկախ կը մնան։ Օրինակի համար մինչեւ հիմա որոշ տրամադրութիւն մը չկար թէ օտարական մը Ճաբոնի մէջ կրնա՞յ լրագիր մը ունենալ, բժշկութիւն ընել և վարժարան բանալ։ Արդ, այդ խնդիրները և ուրիշներ, շատ նպաստաւոր լուծում մը գտեր են Ճաբոնի խորհրդարանական վերջին նստաշրջանին մէջ։

ՏԱՆԻԼՕ ԻՇԽԱՆԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Բոլիթիշէ Քօռէսբօնտէնց կ'իմանայ թէ Սեւ Լերան գահաժառանգ Տանիլօ իշխանին ամուսնութիւնը՝ Մէքլէնպուրկ-Սթրելիցի Եութա իշխանուհիին հետ, Պէրլինի մէջ պիտի կատարուի։

ԱՊՐՈՒՑՑԻ ԴՈՒՔՍԸ.—Համէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Իտալիոյ Թագաւորին եղբօրորդին՝ Ապրուծծէի դուքսը, որ Իտալիոյ նաւատորմին մէջ տեղակալ է, նոյն օրը ճամբայ ելեր է կատարելու համար հիւսիսային բեւեռի ուղեւորութիւնը։ Ումպէրթօ Թագաւորը և նախարարութիւնը ողջերթ մաղթեր են դուքսին։ Ժողովուրդն ալ համակրական ցոյցեր ըրեր է։

ՇԱՔԱՐԻ ԲԵՐՔԸ.—1898-99 ին ամբողջ աշխարհի շաքարի բերքը 4,880,000 թոնօ եղած է ճակնդեղէ պատրաստուած, և 2,650,000 թոնօ շաքարեղէգէ, ընդամէնը 7,530,000 թոնօ։ Այս գումարը նախորդ տարիէն 179,226 թոնօ աւելի եղած է։ Ճակնդեղէ շինուածներու յաւելումն է 58,226 և շաքարեղէգներունը՝121,000։ 1899 սեպտեմբեր 1ին շաքարներուն ամբողջ պատրաստի քանակութիւնն էր 8,650,000 թոնօ։ Շաքարի տարեկան սպառման քանակութիւնն է 7,715,000 թոնօ։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Հալէպի նահանգին Էվգաֆի հաշուակալ Ահմէտ Րասիմ էֆ.ի։

—Գ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Եսիրնէի հելլենական հիւպատոս Պ. Նիքոլայի և Սուլթանիէ վարժարանին ընդհանուր պատմութեան ուսուցիչ Պ. Շավէի։

—Լիագաթի ոսկի շքադրամ՝ ճարտարապետ Տ'Արանքօ էֆ.ի։

ԽԸՐՓԼԷՃ.—Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ այսօր Խըրքէլէզի առթիւ դառնուկի միս, բրինձ և ճմնատ տրուի մայրաքաղաքս գտնուող բոլոր զինուորներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ Աղեքսանդրա Ֆէոտորովնա կայսրուհւոյն տօնախմբութեանը առթիւ այս առտու գոհաբանական աղօթքներ կարգադրուեցան ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ։ Գործակատար Պ. Զինովիեվ և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները համազգեստով ներկայ գտնուեցան. նոյնպէս ռուս գաղթականութեան երեւելիները։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանին և Լէտի Օ'Քօնորի կողմէ առջի իրիկունը սեղան մը տրուեցաւ որուն ներկայ գտնուեցան պապական նուիրակ Տ. Պոնէթի, Տ. Պոնինի և ուրիշ հրաւիրեալներ։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ դեսպանին կողմէ առջի իրիկունը տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցան Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Շուէտի ու Պէլճիքայի դեսպանները և ուրիշ հրաւիրեալներ։

ԿԻՊՐՈՍԻ վարչութիւնը աւստրիական Լոյտի շոգենաւային Ընկերութեան հետ առժամեայ պայմանադրութիւն մը կնքեր է՝ Կիպրոսի և Եգիպտոսի միջեւ կատարուելիք թղթատարական փոխադրութիւններուն համար։

ՍԸՐ ՖԻՑԿԷՐԸԼՏ ԼՕՈՒ. Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին նախագահը որ Աթէնք գացած էր, երկուշաբթի Իզմիր ուղեւորեր է։

ՕՍՄ. ՍՊԱՆԵՐԸ.—Նօյէ Տօյչէ Ալկեմայնէ Չայթունկ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ կայսեր հրամանաւ «Աղեքսանդր Կայսր» անուն կրենատիէ զօրագունդին մէջ ընդունուեր են՝ իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար, Գերմանիա ղրկուած օսմ. սպաներէ մէկ քանին։ Ասոնք վերջերս պատիւ ունեցեր են Վիլհէլմ Բ.ի սեղանակից ըլլալու։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ նախագահ Սայիտ փաշա ապաքինած ըլլալով, քանի մը օրէն պիտի կրնայ պաշտօնատեղին յաճախել։

Բ. ԴՐԱՆ իրաւագէտ խորհրդականները քննութեան առած են այն ծրագիրը զոր օտար դեսպանները Բ. Դրան տուած էին՝ մաքսատանց մէջ սնունդի վերաբերեալ նիւթերու և բժշկական դեղերու քննութեան խնդրին համար։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ.—Գարա Ֆէրիէի ու Սիլիւրի Յունաց մետրապոլիտները, Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքին ներկայացուցիչը և Ֆէնէրի Պատրիարքարանին գործակատար Իքիատի՝ էֆ. առջի օրը Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ Եպարքոսին հետ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ.—Բարիզէն կը հեռագրեն Բէսթէր Լոյտի թէ անցեալ օր լուր ելեր որ օսմ. երկիրներու մէջ Օսմ. Պանքային նախաձեռնութեամբ մարմին մը պիտի կազմուի արեւելեան երկաթուղիներու պարտաթուղթերը մասնաճիւղներով ծախելու համար։ Այս լուրին վրայ նոյն պարտաթուղթերու գինը չորս փր., Օսմ. Պանքայի թուղթերուն գինն ալ քսանըչորս փր. բարձրացեր են։

ՕՍՄ. ՌԷԺԻԻՆ գործերուն համար Պետական Խորհուրդին անդամ Զիհա փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԳԻՐԱՍԻ գաւառին համար Բէլճիքայէն բերուելիք հրդեհի երկու ջրհանները առանց մաքսի պիտի անցնին։

Պ. ՍԹԷՖԱՆՈՍ, Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանադրութեան խառն յանձնաժողովին հելլէն պատուիրակը որ Յունաստան կը գտնուի, անցեալ օր իր ծննդավայրը՝ Զանթա գացեր և չորս օր մնալէ ետքը Աթէնք վերադարձեր է։ Պ. Սթէֆանոս հիւպատոսական պայմանադրութեան խնդրին վրայ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցեր է արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռոմանոյի հետ։

Տ. ՅՈՎԱԿԻՄ Գ.—Թէեւ ծանուցուեցաւ թէ Յունաց նախկին Պատրիարք Տ. Յովակիմ Գ. օդափոխութեան համար Այնորոզէն Միտիլլի պիտի երթայ, սակայն Իգտամ կ'իմանայ թէ Ն. Սրբազնութեան վիճակը բարւոքած ըլլալով օդափոխութեան երթալէ նախամեծար համարեր է Այնորոզի Մէթամորֆոզ վանքը մնալ։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.—Մինչեւ երէկ Ծիտտէէն դէպ ի հիւսիս ճամբայ ելած ուխտաւորներու թիւն է 5598։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Չորեքշաբթի օրն ալ Ծիտտէի մէջ ժանտախտէ դէպք չպատահեցաւ։

ԱՐՄՏԻՔՆԵՐ.—Ինչպէս յայտնի է, օսմ. երկիրներու նաւամատոյցներուն միջեւ փոխադրուած ցորեններէն մաքս չ'առնուիր։ Արդ, ձեռնհաս իշխանութիւնը նկատելով որ շատ տեղեր, ցորենին մէջ որոշեալ համեմատութենէն աւելի հաճար կը խառնուի, որով եթէ հաճարէն մաքս առնուի, մաքսատուրքէ զերծ մնալու սկզբունքին անհամապատասխան կու գայ և նկատելով որ օտար երկիրներէ մեծ քանակութեամբ հաճար կը բերուի, որով երկրագործները պէտք է քաջալերել որ Թուրքիոյ մէջ ալ հաճարի մշակութիւնը զարգանայ, խորհրդակցութեան առարկայ ըրած էր՝ հաճարով և ուրիշ նիւթերով խառն տեղական ցորենները, անոնցմէ շինուած ալիւրները և տեղական հաճարը մաքսատուրքէ զերծ պահել։ Ձեռնհաս պաշտօնատուները այս առթիւ բանակցութիւն կատարած էին գիտնալու համար թէ ներքին սպառման մաքսին տարեկան քանակութիւնը ի՛նչ է, և եթէ այդ մաքսը վերցուի և հասոյթներուն վրայ զգալի ազդեցութիւն մը ընէ, պակասը ի՛նչով պիտի լեցուի։ Բանակցութեանց արդիւնքը կայս. պալատ մատուցուած է։ Մեծ-Եպարքոսը վերջերս պարագաներուն վրայ մանրամասն տեղեկագիր մը ուզած է մաքսային վերատեսչութենէն, որ բոլոր մաքսային տեսչութիւններուն հրահանգ տուած է հարկ եղած տեղեկագիրները փութով ղրկելու համար։ Ասոնք արդէն սկսած են հետզհետէ հասնիլ և մօտերս այդ խնդրին վրայ վերջնական որոշում մը պիտի տրուի։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.—Կայս. կառավարութենէն խնդրուեցաւ որ զբօսանաւերու սպառման համար պէտք եղած հանքածուխերէն մաքս չառնուի։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԵՎ.—Բեդերսպուրկէն կը գրեն թէ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպան Պ. Զինովիեվ մինչեւ մայիս Ռուսիա պիտի մնայ։ Պ. Զինովիեվ իր անձնական գործերը կարգադրելու համար քանի մը օր Մոսկուա մնալէ ետքը Բեդերսպուրկ երթալով Զատկի տօնը իր ընտանիքին հետ անցուցեր է. յետոյ Զարին ներկայացեր և արտօնութիւն ստացեր է՝ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած պատուանշանները գործածելու համար։

ԱՆՏԻՈՔԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ.—Կայս. կառավարութիւնը նկատելով որ Լաթաքիոյ մետրապոլիտ Տ. Մելէթիոսի Անտիոքի Պատրիարք ընտրուելուն ընտրական գործողութեանց մէջ օրէնքը յարգուած չէ, պաշտօնապէս յայտարարեր է թէ ընտրութիւնը վաւերական պիտի չնկատուի։

ՄԱՀԼԻՒԼ ՇԷՆՔԵՐ.—Ձեռնհաս իշխանութիւնը հրահանգ ուղղեց ամէն կողմ թէ մահլիւլ մնացած և քանի մը բաժին ունեցող շէնքի մը հանրային մաքրութեան տուրքէն (Թանզիֆաթ) յետնեալ մասը՝ մահլիւլ մնացած թուականէն մինչեւ ուրիշի վաճառուելու ժամանակամիջոցին համար պէտք է գանձել մէջը բնակող բաժնետէրերէն։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.—Սեւ ծովի Էրէյլիին և Ալաճա Աղզըի միջեւ երկաթուղիի գիծ մը պիտի շինուի։ Գօզլուի հանքերուն Ընկերութեան ճարտարագէտը և անտառաց ու հանքաց նախարարութեան Գօզլուի ճարտարագէտը գիծին անցնելիք տեղերը պիտի որոշեն։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ մետրապոլիտ Տ. Աթանասիոսի համար Թահիտսոմօս ծանուցած էր թէ Քիրէճքէօյի վարժարանին նուիրուած գումարը վար դրեր է իր առնելիքէն ի հաշիւ։ Արդ, նոյն գիւղին Մուխթարը ու երեւելիները հանրագրութիւնով մը հերքեր են այդ լուրը։

ՀԷՔՔԵԱՐԻԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, գաւառին նոր կառավարիչ Մահմուտ պէյ կանոնաւորեր է տեղւոյն կառավարական արկղին գործառնութիւնները որոնք երկար ատենէ ի վեր զեղծումներու հետեւանքով մեծամեծ դժուարութիւններու կ'ենթարկուէին։ Առնելիք ունեցողներու իրաւունքն ալ ապահովուեր է։ Անցեալ տարի պարսիկ աշիրէթներու յափշտակած ոչխարները և ուրիշ անասուններ ետ առնուեր են. նաեւ պարսիկ պաշտօնեաներէն քառասուն հազար ղրշ. գանձուեր է իբրեւ դրամական հատուցում։ Հէքքեարիի գաւառին մէջ կատարեալ անդորրութիւն ու ապահովութիւն կը տիրէ։ Աւազակութեանց և յափշտակութեանց առաջքը առնուած է և ժողովուրդը իր գործերովը կը զբաղի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսեր թիկնապահներէն հազարապետ Մորկէն, կայս. Իրատէի մը համաձայն, զինուորական բարձրագոյն վարժարանին հեծեալ զօրաց մարզիչ կարգուեցաւ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ամերիկեան հիւպատոսարանին թարգման կարգուեր է Մոնիթէօռի նախկին խմբագիրներէն Պ. Մորթոն։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութեան կողմէ Իտալիայէն նոր գնուած Ասիա շոգենաւը երէկ Թէրսանէ տարուեցաւ մաքրուելու և նորոգուելու համար։ Չորս հազար հինգ հարիւր ֆրանսական ոսկիի գնուած է։ Ժամը տասը մղոն արագութիւն, 1020 թոնօ տարողութիւն և 106 ձիու ուժով մեքենայ ունի։

ՏՔԹ. ԶԱՄՊԱՔՕ ՓԱՇԱ որ անձնական տկարութեանը պատճառով ձմեռը Եգիպտոս անցուցած էր, երկուշաբթի Կ. Պոլիս դարձաւ։ Խտիվին մայրը Էլ Մահրուսա զբօսանաւին մէջ ընդունած էր զինքը։

Տքթ. Լարտի, ծանօթ վիրաբոյժը, որ Զուիցերիա կը գտնուէր, մայրաքաղաքս եկաւ հիւանդ մը դարմանելու համար։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Ապրիլ 12 էն 19, Կ. Պոլսոյ արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 241, որոնց 1ը հարսանիթէ, 3ը ծաղկախտէ, 7ը թիֆոյէ, 27ը շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ԴԱՒՐԷՇԻ օսմ. ընդհանուր հիւպատոս Մէհմէտ Րէֆէթ պէյ ամիսէ մը ի վեր հիւանդ է։

ՀՐԴԵՀ.—Սելանիկի մէջ, առջի օրը, կառավարական պաշտօնատան դէմը գտնուած տուներուն մէկէն հրդեհ ծագելով տասնի չափ տուներ ու խանութներ այրեր են։

ՔԵԱՂԸԹՀԱՆԷԻ մօտ անցեալ օր գտնուած դիակին համար ոստիկանութիւնը քննութիւնները առաջ կը տանի։ Սպանեալ Եսայի դիակին մօտ օղիի շիշ մը և գրպանէն ալ սագըզ լէպլէպիի գտնուած է։ Գրպանի արծաթ ժամացոյցը և շղթան որ վրան կը գտնուէր, հօրը յանձնուած է։ Ոստիկանութիւնը ամէն կողմ խուզարկութիւն կը կատարէ ոճրագործները գտնելու համար։

ՄՈՄԽԱՆԷԻ մէջ լօքումճի Իլիայի խանութէն դրամարկղը գողցող չարագործները չորս հոգի են եղեր, Փրանսացի Անճէլօ, Խարալամպոս, Ճաֆէր Եօրիկ և Խաչարող։ Ասոնցմէ Խարալամպոս ու Եօրիկ ձերբակալուած են. իսկ միւսները կը փնտռուին։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Երէկ Ազապ գաբուի մէջ Սթավրի անուն հելլէն մը անգլիական շոգենաւէ մը ածուխ պարպելու միջոցին վինչը վրան ինկած և ծանրապէս վիրաւորուելով հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ առաւօտ Մայր եկեղեցւոյ մէջ կանանց յատուկ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ բնաբան ունենալով կին դու, զի՞ լաս, զո՞ խնդրես. Մագթաղենացին զո՞վ կը փնտռեր, ըսաւ. Քրիստոսը. դուք ալ՝ իբրեւ Մագթաղենացիի հետեւողներ՝ Քրիստոսը սիրեցէք և Քրիստոսը փնտռեցէք։ Ն. Սրբազնութիւնը բացատրեց թէ Քրիստոսի միանալու համար հարկ չկայ հանդերձեալոյն սպասել, այլ նոյն իսկ այս աշխարհիս մէջ ամէն ժամ կրնանք մեզի հետ ունենալ Քրիստոսը, աւետարանական պատուէրներն ի գործ դնելով։

Ոչ միայն Գում-գաբուէն ու շրջականերէն, այլ և հեռաւոր թաղերէ խուռն բազմութիւն կիներու փութացած էր Մայր եկեղեցի։

Ամպիոնին մէջ կը գտնուէին Ս. Պատրիարք Հօր ծերունազարդ մայրը և երկու քոյրերը, որոնք յետոյ Պատրիարքարանի դիւանները այցելեցին և Երուսաղեմատան մէջ ճաշի հրաւիրուեցան Տ. Գէորգ եպիսկոպոսի կողմէ։

—Պատրիարքական տնօրինութեամբ՝ Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեան Ս. Պատրիարք Հօր անձնական քարտուղար կարգուած է Տ. Վահրիճ վարդապետի տեղ որ, ինչպէս յայտնի է, Քղիի առաջնորդական տեղապահ եղաւ և Վանայ այցելու Հովիւ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսին ընկերացաւ Վան երթալու և անկէ իր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

Տ. Ներսէս Վ. Դանիէլեան պիտի սպասէ միանգամայն Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցիին քարոզչութեան պաշտօնը։

—Պրուսայի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Արշարունի և Ռոտոսթոյի առաջնորդ Տ. Յովսէփ Ծ. Վ. Այվազեան երէկ մայրաքաղաքս եկան, ուր քանի մը օր մնալէ ետքը էջմիածին պիտի ուղեւորին՝ եպիսկոպոսանալու համար։

Տ. Յովհաննէս վարդապետին կ'ընկերանայ Պրուսայի Տ. Մեսրոպ քահանան որ էջմիածին պիտի երթայ ուխտի։

Պիլէճիքի առաջնորդ Տ. Մովսէս Ծ. Վ. Կէօմիւշճեան եւս մօտ օրէն Կ. Պոլիս պիտի գայ, միւս երկու վարդապետներուն հետ ստանալու համար եպիսկոպոսական վկայականը և անկէ էջմիածին ուղեւորելու։ Իսկ Կեսարիոյ առաջնորդին վկայականը Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ ուղղակի ղրկուած է իրեն։

—Պարսկաստանի Սալմաստ քաղաքին Հաւթվան գիւղի Հայերը, իբր 300 տուն-տոր, հարկադրուեր են ռուսադաւանութիւնը ընդունիլ։ Զատկի տօներէն ետքը՝ ռուս եպիսկոպոս մը պիտի երթար միրոնել զանոնք՝ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ ծէսերուն համաձայն։

Դաւրէժի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութիւնը իմանալով Սալմաստի և Ուրմիայի հայ գիւղացիներուն աղքատ վիճակը, 300 թումանի նպաստ մը ղ կեր է՝ Զատկի շաբթուն բաշխուելու համար ամէնէն աւելի չքաւորներուն։ Ընկերութեան անդամներէն մէկ քանին մտադիր են եղեր անձամբ այցելել Ուրմիա և Սալմաստ՝ կարօտ Հայերուն վիճակը և պէտքերը մօտէն քննելու համար։

—Երուսաղէմի մեր Թղթակցէն.

«Հռոմի ռուսական դեսպան Պ. տը Նէլիտով Ս. Քաղաքս ժամանեց։ Ն. Վսեմութիւնը դիմաւորուեցաւ տեղւոյս կառավարական պաշտօնէութեան և հիւպատոսական մարմին կողմէ։ Մեր Ս. Պատրիարք Հայրը փութացած էր Սրբազաններէն մէկը Թարգման Հայրսուրբին հետ ղրկել երկաթուղւոյ կայարանը՝ իր կողմէ բարի գալուստ մաղթելու համար Պ. տը Նէլիտովի։ Ռուս դեսպանը Յոյն հոգեւորականութեան առաջնորդութեամբ մտաւ առաջին անգամ Ս. Յարութեան Տաճարը։ Այսօր հոս կը ժամանեն նաև ուխտի համար, ռուս ծովակալ Սքրիտլովի հետ վեց հարիւրի չափ ռուս նաւաղներ և կը մեկնին անմիջապէս յետ Ս. Յարութեան տօնին։

«Այսօր, Աւագ-Հինգշաբթի, մեծաշուք հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ Ճաշու ժամերգութիւնը և Ս. Պատարագը մատոյց լուսարարապետ Տ. Սահակ եպիսկոպոս Խապայեան։ Յաջորդիւ կը նկարագրեմ Ոտնլուայի արարողութիւնը որ անդուգական շքով կը կատարուի Ս. Աթոռիս մէջ։»

—Թիֆլիզի Հայոց Հրատարակչական ընկերութեան տարեկան ընդհ. ժողովը տեղի ունեցաւ, կը գրեն մեզ Պաթումէն, ապրիլ 13ին, 30 անդամներու ներկայութեամբ։ Ժողովը մանաւանդ զբաղեցաւ՝ Ընկերութեան անդամներուն տրուելիք գիրքերուն քանակութեան խնդրովը։ Վարչութեան ու խմբագրական մասնաժողովին կարծիքով՝ անդամները պէտք է ստանան տարուան ընթացքին մէջ լոյս տեսած բոլոր գիրքերը։ Իսկ ժողովը լաւագոյն սեպեց որոշ չափ մը սահմանել, այն է տարին 8 րուպլի արժողութեամբ գիրք. անդամներուն տարեվճարն է 6 րուպլի։ Գալով գիրքերու ընտրութեան և նոր լոյս տեսած հատորներու բաժանման եղանակին, այդ հոգը վարչութեան թողուեցաւ։ Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը Պ. Ա. Պողոսեանի նուիրած գումարին համար, որուն գործածման ծրագիրը լսեց, զբաղեցաւ նաև գրական մրցանակաբաշխութեան մը հաստատման ծրագրովը։

Հրատարակչական ընկերութեան վարչական Խորհուրդը կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով. ատենապետ՝ Ա. Բոլանթար, դեր-ատենապետ՝ Գ. Ալիբէքեան, գանձապետ՝ Ն. Աբրահամեան, գրապահ՝ Շիրինեան, քարտուղար՝ Ա. Մուրաթբէքեան և անդամ՝ Յ. Մելիքբախտամեան։ Իսկ խմբագրական մասնաժողովի անդամ ընտրուեցան՝ Ա. Բաբախանեան, Ս. Բալադեան, Ա. Բաբխուդարեան և Ս. Մալխասեան։

Հրատարակչական ընկերութեան տեղեկագրէն կ'երեւայ թէ 1898 տարեշրջանին մէջ ընկերութիւնը ունեցեր է 509 անդամ, որոնց 479ը իսկական և 30ը մշտական անդամ։ Այդ շրջանին մէջ տպուած է ընդամէնը 12 գիրք, 6 րուբլի 5 կոպէկ արժողութեամբ. գիրքերու տպագրութեան համար ընկերութիւնը ծախսած է 7423 րուպլի։

—Պաթումէն կը գրեն մեզ նաև թէ սխալ կերպով ծանուցուած էր այն լուր իբր թէ քաղքին ազգայինները տասը օսմ. ոսկի հանգանակելով Ս. Պատրիարք Հօր ղրկած ըլլան՝ գաւառացի կարօտեալներուն համար։ Այդ տասը ոսկին ղրկողներն են Ջիլինկիրեան եղբայրները՝ Վանայ կարօտեալներուն ի նպաստ. յիշեալ եղբայրները Ս. Պատրիարք Հօր ղրկած են նաև հինգ օսմ. ոսկի Վարագայ Որբանոցին մէջ իրենց անուամբ սան մը պահելու համար, խոստանալով ամէն տարի վճարել սոյն թոշակը մինչեւ որ այդ սանը շրջանաւարտ ըլլայ։ Երանի՛ թէ, կ'աւելցնէ մեր Թղթակիցը, ասոնց օրինակին հետեւող Պաթումցի ուրիշ ազգայիններ ալ գտնուէին։

—Թօքաթէն բարեսէր ազգայիններ Ստեփան էֆ. Գ. Հեռեանի միջոցաւ ղրկած են մեզ 1146 ու կէս ղրշ.ի գումար մը, գաւառի կարօտեալներուն ի նպաստ։ Սոյն գումարն եւս, նախորդ նպաստներուն պէս, յանձնեցինք Ս. Պատրիարք Հօր։

—Միքայէլ էֆ. Յակոբեան Արմաշի Դպրեվանքին մէջ դաստիարակուող 25 որբերու զգեստ շինուելու համար հարկ եղած կերպասը նուիրած է։

—Սկիւտարէն բարեպաշտ կին մը երէկ Մայր եկեղեցի գացած էր Պատրիարքական Պատարագին ներկայ գտնուելու. և որովհետեւ իր տունը մարդ չի կար, խոհեմութիւն սեպած էր հետը առնել ունեցած գոհարեղէնները (150-200 ոսկիի արժողութեամբ) փոքրիկ պայուսակի մը մէջ դրած։ Այդ կնոջ խոհեմութիւնը սակայն նստաւ իրեն, վասն զի եկեղեցին խռնուած բազմութեան մէջ կորսնցուց պայուսակը։ Պատրիարքական տնօրինութեամբ՝ թէեւ անմիջական քննութիւն մը կատարուեցաւ, բայց մինչեւ երէկ իրիկուն գտնուած չէր գողը։ Սպասուհի մը, որուն վրայ կասկած կայ թէ ինք չորթած ըլլայ արժէքաւոր պայուսակը, թաղին ոստիկանութեան կողմէ կը հարցաքննուի։ Միւս կողմէ, Սկիւտարցի կինը յայտարարեր է եղեր թէ կրնայ ըլլալ որ պայուսակը տունը մոռցած ըլլայ։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Մայիս 2 ի թերթերէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.—Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ անգլիական կառավարութիւնը իմանալուն պէս որ գիտական ռուս արշաւախումբ մը Պարսկաստան ղրկուած է, որոշեր է հարաւային կողմէն անգլիական արշաւախումբ մը ղրկել Պարսկաստան։ Առ այժմ Հիւրմիւզի նեղուցէն թնդանօթակիր մը գացած է։ Անգլիա ամէն բան պիտի ընէ թող չտալու համար որ Ռուսիա հաստատուի հնդկական Ովկիանոսին եզերքը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Լոնտոնի բոլոր լրագիրները նպաստաւոր են անգլեւռուսական համաձայնութեան համար։ Թայմզ կ'ըսէ.—«Զինէն զատ ուրիշ դժուարութիւններ ալ կան Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։ Ներկայ համաձայնութեան գիրը մեզ գոհացնելուն պատճառը այն հաւանականութիւնն է թէ բոլոր դժուարութիւններն ալ հետզհետէ պիտի կարգադրուին, երկու երկիրներն ալ գոհացնելու եղանակով։ Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է բանակցութիւնները կատարել հաշտարար ոգիով և փոխադարձ վստահութեամբ։»

—Տէյլի Նիւզ կ'ուզէ ամէն բանէ առաջ գիտնալ թէ ի՛նչ եղած է բաց դուռի սկզբունքը։ «Երկու տէրութիւնները, կ'ըսէ, իրարու հաւասար իրաւունքներ կու տան՝ իրենց ազդեցութեան շրջանակին մէջ գտնուած երկաթուղիներուն համար։ Կնքուած համաձայնութիւնը երկու տէրութիւններն ալ գոհացնելուն պատճառը սա է թէ նախարարները մէկ կողմ կը թողուն ներկայ դժուարութեան գլխաւոր առարկան. բայց այդ պայմաններուն մէջ համաձայնութիւնը նկատողութեան չէ առած ապագայ դժուարութիւնները։»

Սթանտարտ հարցնելով թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդին դերը Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ, կը յարէ. «Ռուսիոյ ելեւմուտքը և քաղաքականութիւնը շատ սեղմ յարաբերութիւններ ունին և հաւանական է որ Անգլիոյ դրամը գործածուի ասիական երկաթուղիներու շինութեան. ուրեմն հարկ է գիտնալ թէ այդ երկաթուղիները եթէ շինուին, բրիտանական վաճառականութեան ու ազդեցութեան հակառակող նպատակներու պիտի գործածուի՞ն։»

Պ. ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Կ'ըսուի թէ Պ. Էմիլ Զօլա Բեդերսպուրկ երթալով քանի մը օր պիտի մնայ։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն ապրիլ 30 թուականով թէ տասը օրէ ի վեր Իտահոյի մէջ հանքի գործաւորները դադրած էին աշխատութենէ։ Գործարանատէրերը ընդունած էին օրականի յաւելում մը, բայց չէին հաւանած ճամբելու հանքերու մէջ աշխատող այն գործաւորները որոնք գործաւորներու միութենէն դուրս են։ Զաշխատողները այս մերժումէն զայրանալով, անոնցմէ քանի մը հարիւր հոգի երկաթուղիի կառախումբ մը գրաւեր և հրանիւթերով Ուարտնէր գացեր են, ուր այրեր են երկու հանքերու աշխատանոցները և ուրիշ շէնքեր։ Եղած վնասը 350,000 տոլար կը հաշուուի։

Գործաւորական միութեան մէջ չեղող աշխատաւորները կրցեր են ժամանակին փախչիլ։ Զաշխատողները տեղեկութիւն չունենալով անոնց փախուստէն, սխալմամբ իրենց բարեկամներուն վրայ կրակ ըրեր են՝ մարդ մը սպաննելով և ուրիշ մը վիրաւորելով։

ԼՈՒԻ ՊԻՒՀՆԷՐԻ ՄԱՀԸ.—Տարմշթատէն կը հեռագրեն թէ բրոֆէսէօր Լուի Պիւհնէր, հեղինակ Ոյժ եւ Նիւթ փիլիսոփայական նշանաւոր գործին, կիրակի գիշեր մեռեր է 75 տարեկան։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼԻ ՈՍԿԻԻ ՀԱՆՔԵՐԸ.—Թրանսվաալի նախագահ Պ. Քրիւկէր ճառի մը մէջ յայտարարեր է թէ 1898ին Թրանսվաալի հանքերէն 16,240,630 ոսկիի արժողութեամբ ոսկի հանուած է և թէ այդ հանքերուն արտադրութիւնը աշխարհի բոլոր ոսկեհանքերուն արտադրութեան հարիւրէն քսանըութը կը կազմէ։

ՄԱՀ

Տ. ԱԶԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Վերջին պահուն, Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանի կողմէ ստացանք Տ. Ազարեան Պատրիարքին յուղարկաւորութեան Մահազդը որով Պատրիարքական Տեղապահ Տ. Աւետիս արքեպիսկոպոս Արփիարեան և Ազարեան սգակիր ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ յառաջիկայ կիրակի, առաւօտեան ժամ մէկ ուկէսին, հոգեհանգստեան հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցուի Բերայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ. յետոյ, հանգուցեալ Պատրիարքին մարմինը թափօրով պիտի տարուի Ս. Յովհ. Ոսկեբերան եկեղեցին ուր պիտի կատարուի յուղարկաւորութեան կարգը, որմէ ետք, մարմինը վերստին փոխադրուելով Ս. Աստուածածին եկեղեցին, պիտի ամփոփուի հոն։ Մահազդին մէջ յատկապէս խնդրուած է ծաղկեպսակ չղրկել։

—Պատր. Տեղապահ Տ. Աւետիս արքեպիսկոպոս Արփիարեան երէկ Բ. Դուռը երթալով, այցելութիւն տուաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, և Դատական ու Ներքին գործոց Նախարարներուն։

—Պրուսայի Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Ճամճեան Յարութիւն Գերապայծառ երէկ մայրաքաղաքս եկաւ՝ ներկայ գտնուելու համար Տ. Ազարեան Պատրիարքին յուղարկաւորութեան։

—Հռոմէն հետեւեալ երկու հեռագիրները հասած են Պատր. Տեղապահին.

«Ս. Պապը խորապէս զգածուեցաւ Տ. Ազարեան Պատրիարքին մահէն։ Կը խնդրէ Աստուծմէ որ հոգին յաւիտենական հանգիստ վայելէ» Կարդինալ Ռամբոլլա

«Տ. Ազարեան Պատրիարքին մահը մեծ ցաւ պատճառեց ինծի։ Անկեղծ ցաւակցութիւններս կը յայտնեմ թէ՛ Ձեզի, թէ՛ եպիսկոպոսներուն և թէ՛ ամբողջ Հայ Հռոմէական հասարակութեան»։

Կարդինալ Լետոխովսքի

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 4 Մայիս.— Կէս-Պաշտօնական քանի մը թերթերէն զատ, Իտալիոյ լրագիրներուն մեծամասնութիւնը կը պախարակէ նախարարութեան ընթացքը՝ առանց պատասխանելու հրաժարած ըլլալուն համար։ Այս ընթացքէն այնպէս կ'ենթադրուի թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ կատարուած իրողութեան մը հանդէպ դնել երկիրը։ Լրագիրները բոլորովին հակասահմանադրական կը նկատեն Խորհրդարանին լուծումը, ըսելով որ Խորհրդարանը բնաւ հակառակ կարծիք մը յայտնած չէ կառավարութեան դէմ։

—Նախարարական տագնապը կ'երեւայ թէ կնճռոտ պիտի ըլլայ։ Միշտ կ'ըսուի թէ Բէլլու զօրավարը Պ. Սոնինոյի հետ պիտի կազմէ նոր Նախարարութիւնը, արտաքին գործոց Նախարարութիւնը վերջնոյն յանձնելով, բայց կ'ըսուի նաեւ թէ տագնապը՝ Շամպրին նախագահը գրաւուելէն ետքը պիտի լուծուի և այդ պարագային մէջ նոր նախարարութիւնը պիտի լուծէ Խորհրդարանը։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Կ'ըսուի թէ պահպանողականները պիտի միանան Եունիմիսթներու և Պ. Ցիէմյայի բարեկամներուն, որով ստուար մեծամասնութիւն մը պիտի ունենան։ Ազատականներն ալ Պ. Օրէլիանի կուսակիցներուն պիտի միանան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ նախագահ Պ. Քրիւկէր, հանքագործներու պետերուն հետ բանակցութիւնները չխզելէ զատ, Պ. Քրիւկէր խոստացեր է մօտերս Խորհրդարանին ներկայացնել բարենորոգման օրինագիծ մը որ գոհացում պիտի տայ եղած պահանջումներուն մէկ մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Ներկայ ելմտական տարեշրջանին վերջին տասը ամիսներուն հասոյթը 25 միլիոն բեսէթա պակաս եղած է ելմտացոյցին ենթադրական հասոյթներէն։

—Սպանիա կը պահանջէ Ամերիկայէն որ Փիլիպպեանց դէպքերուն ատեն Սպանիացիներուն ձեռքէն առնուած մեծաքանակ գումարները ետ տրուին։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

23 Ապրիլ 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 761.
Ջերմաչափ 16.
Օդը ամպոտ:
Կէս օր.— Ժամը 4.55:

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Զրոյէն վար	Զրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	13
Սելանիկ	—	14
Իզմիր	—	13
Հալէպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	11
Պրուսա	—	14
Արխանկել	—	1
Բեդերսպուրկ	—	1
Մոսկուա	—	4
Բարիզ	—	—
Վիեննա	—	9
Օտեսա	—	13
Սոֆիա	—	1
Աթէնք	—	16

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	26 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	25	29 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	24
Ռումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	131	87
Ամէնէն բարձր գին	»	132	75
Ամէնէն վար գին	»	130	62

ԲԱՑՈՒՄ 23 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Կ.	25	26 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	131	50
Օսմանիյէ		417	50
Ռէժի		289	
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹԹ.		6	20
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. ՕԹ. Շանժ է Վալէօռ	Օ. Ո.	5	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	30
Թրամուէյ բաժնեթ.		610	—
» ժուիսանս		200	—
» պարտաթ.	Ֆր.	503	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	291	50
Քարսիփ Կ. Պոլսոյ	»	472	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	12
Անգլիական ոսկի	»	109	35
Բոլ էմբէրիալ	»	89	15
Քրիմիգ	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	86	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	15
» » » չէք	»	109	32 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	
» » » չէք	»	22	98
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 4 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Ա.	Օ. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	50
» » » Գ.	»	27	62
Դ. բաց.	»	23	06
Դ. զոց.	»	23	06
Փոխառութիւն Գասապա	»	84	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	87
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	25
Անգլ. Քոնսոլիտէ		110	43
Հելլենական 5 %	»	44	25
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	50	50
Ռանթ » 4 %	»	36	75
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	91	50
» նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	425
Դրամազեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 4 Մայիս

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	30
զոց.	»	23	30
» » » Բ.	»	48	30
» » » Գ.	»	27	45
Օսմանիէ	»	417	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	134	75
Օսմ. Ռէժի	»	289	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	601	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	103	17
Քրէտի Լիոնէ	»	956	—
Պանք տը Բարի	»	——	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	95	70
Սպանիական արտաքին	»	60	20
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	185
Դրամազեղչ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 4 Մայիս

Օսմ փոխառութիւն 1888	Մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	134	50
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	310

ՎԻԵՆՆԱ, 4 Մայիս

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	60
Ռումէլիի երկաթուղի	»	65	50
Օսմ. Ռէժի	»	133	50

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէճէ միւպայեա օլունաճագ Հալէպ եազըլըգը մահը հալը րումինին եիրմի ալթընճը բազար իրթեսի կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլեճէկինտէն՝ իժայա թալիպ օլանլարըն Խազինէի միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 22 Նիսան սէնէ 315 1—3

ԻԼԱՆ

Գօհար գատընըն Պէյօղլու պիտայէթ մահքէմէսի իքինճի հուգուգ տաիրէսինէ իթա խըլէտիկի արզուհալտէ Խասքէօյտէ Չըգսալընտա պիլա նումէրօ խանէտէ սաքինէ իքէն պիր միւտտէթտէնպէրու միւֆարէգաթըլա էլէհիմ մահալը իգամէթի մէճհուլ օլան Տէօվլէթը Ալիյէ թէպաասընտան միւթէվէֆֆա Բաղտալ Ժանի զէվճէսի Երանիկ գատընըն իւչ իւզ օն պէչ սէնէսի Նիսանըն եիրմի ալթընճըտան իթիպարէն պիր սէնէ վատէ իլէ մա ֆայիզ թէտիյէ իտիլմէք իւզրէ քէնտիսինտէն ալթը իւզ ատէտ օսմանլը լիրասը ալըզ վէ իսթիքրազ իտէրէք մուգաապիլինտէ Ղալաթատա Սուլթան Պէեազիտ մահալլէսինտէ Քիրէճ Գափուսը սօգաղընտա թէվսի հատտը ինթիգալըլ միւթէսարըֆէ օլտուղը միւքէրրէր իքի նումէրօ իլէ մուրագգամ իքի պապ տուքքեան տէրունընտէ միւսթագիր Նիզամուտ պիր ատէտ քէօմիւրճի կէտիկի էօհտէսինէ վէֆաէն ֆէրաղ իյլէմիշ իսէտէ, մէպլաղը մէզքիւրըն իշլէմիշ ֆայիզի իլէ պալիղ օլտուղը մէպալիղին թէսվիէսի քիֆայէթ իթմէտիկինտէն թէէմինը իսթիֆասը զըմնընտա մէզպուրէ Երանիկ գատընըն Ղալաթատա Եէնի Ճամիի Շէրիֆ մահալլէսինտէ Չինճիրլի Խան սօգաղընտա քեաին միւթէսարըֆէ օլտուղը պիր նումէրօլու մաղազասընըն վագըֆ իթտիրմիշ օլտուղը հաֆիզին թասարըֆի վէ մէպլաղը մէզքիւրին մա ֆայիզ թահսիլի վէ ֆէրաղ պուլունան մարիւզզիքր կէտիք իլէ մահճուր տուքքեանըն պիլ միւզայէտէ ֆիւրուխթը վէ էսմանընտան տէյնի թէսվիէ իթտիրիլմէսի խուսուսընըն իճրասը մուգթէզի գարարըյըլա թանձը հիւքմէ պըլնմասը տավա օլունմագլա, օլպապտէ եազըլան տավէթնամէ վէ պաատէհու վարագայը մէզքիւրէ իգամէթկեահընըն մէճհուլիյէթինէ մէպնի մուհաքքէմէտէ միւտտաիէ վէքիլլէրի սալիֆիւլզիքր խատամը թէքրար իլէ մէրհունըն ֆիրուխթընա վէքիլ տէվրի Ռուբէն էֆէնտինին տալիպ մէհմուրյէթինին թահթը հիւքմէ ալընմասընը էնպա վէ իֆատէլէրինի մուխ 26 նիսան սէնէ 311 թարիխլու պէյը պիլվէֆայէ մախսուս պիր գըթա սէնէտը խագան վէ պիր գըթա հաճզնամէնին սուրէթը մուսատտագասընը իբրազ վէ իթա վէ վէքիլը մուսախխար մումայլէյհին ինքեարը միւտտաա իթմէկէրի վէ վէքիլ տէվրի մումայլէյհին տախի վէքեալէթ մէզքիւրէյի իգրար իլէ մէտեունէյի մէզպուրէյի ըզհարի օլտուղը վէ մէզքիւր կէտիքին թէսվիէյի տէյնէ քիֆայէթ իթմէտիկի ճիհէթլէ ֆիւրուխթ իտէմէճէկինի սէյլէմիշ իւզրինէ պէյր մուճիպի սէնէտը խագանի միւտտաապիհ ալթը իւզ լիրաեա սէնէտ թարիխի օլան իւչ իւզ օն պէչ սէնէսի Նիսանըն եիրմի ալթընճըտան իւչ իւզ օն տօգուզ սէնէսի քեանունը էվվէլինին եիրմի ալթընճը տէյինէ գատար տօգսան սէքիզ լիրա ֆայիզ զամմը իլէ պալիղ օլտուղը եէտի իւզ տօգսան սէքիզ լիրատան ֆայիզ օլարագ ալըղ իտիլէն սէքսէն պէշ պուչուգ լիրանըն պիթթէնզիլ պագի գալան եէտի իւզ օն իքի պուչուգ ատէտ օսմանլը լիրասընըն մէզպուրէ Երանիկ գատընտան ալըթահսիլ մէզպուրէ Գօհար գատընա իթասընա վէ մէպլաղը մէզքիւրին վագթը էտասը մա գիւմաթէտէ միւրուր իթմիշ օլուրսա մէտեունէի մէզպուրէ տէյնը մէզքիւրը թէտիէ իտինճէյէ գատար միւթէր մա ֆայիզի մէզքիւրէ Գօհար գատըն էօհտէսինտէ վէֆաէն մէֆրուղ պուլունան մարիւզզիքր պիր ատէտ քէօմիւրճի կէտիկինին ֆիրուխթընա վէ վէքիլ տէվրի մումայլէյհ Ռուբէն էֆէնտի կէտիկի մէզքիւրը ֆիրուխթա մէզուն օլտուղը ճիհէթլէ լէդվազիմ վէքեալէթի իհրազ իլէ խիթամա իյլէտիլի սուրէթտէ տաիրէյի ատէլէթսի թարաֆընտան ուսուլէն ֆիրուխթը իլէ էսմանը հասըլէսինտէն թէսվիէ տէյն իթտիրիլմէսինէ վէ քիֆայէթ իթմէտիկի հալտէ էսմանը պագիյէյի մէզպուրէ տէյն իպգասընա ֆի 24 քեանունը էվվէլ սէնէ 314 թարիխի վէ սէքիզ նումէրօլու սատըր օլան իլամըն պիր գըթա սուրէթը մուսատտագասը հավի լաֆաֆէ մէզքիւրէյէ ... թէպլիղը քէյֆիյէթ իթմէտիկինի միւտտաիէ Գօհար գատըն վէքիլի Պէտրոս էֆէնտի թարաֆընտան թալէպ իտիլմիշ օլտուղընտան ուսուլը մուհաքքէմէի հուգուգիյէ գանունընըն իւչ իւզ տօգուզ սէքիզինճի մատտէսի միւճիպինճէ մէզքիւր իլամըն պիր գըթա սուրէթի մէզքիւր մահքէմէյէ թալիգ վէ ճէրիտէ իլէ տախի իլան օլունուր։ 329

Ֆի 15 Նիսան սէնէ 315

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵ Ն-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

Եթէ կուզէ՛ք
ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ
Կարդացէ՛ք
ՏՈՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն
Սէմի էֆ. Քոյումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մէհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Թաշտապուրուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։

LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY
Մ. Մ. ՊՈՆՏ, ՍԵԼԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.
4, Քէօչէ-Թէփէլ Խան, Կալաթա
Ապահովագրութեանց, առաքմանց և յանձնարարութեան գործակալներ
Գործակալք Լանքաշիր Ինշուրանս և ընկ.
» Թամիզի և Մըրսի Մարին Ինշուրանս ընկ.
» Վան Օբէն և ընկ. Լիմիթըտ, Էօրօբէան և ճէնէրալ էքսբրէս։
Թղթակցութիւն բոլոր նշանաւոր քաղաքաց հետ. ծրարուած ապրանքներու առաքում աշխարհի բոլոր մասերուն, ըստ չափաւոր գիներով։

ՕԳՈՒՏԻ ՄՕՌԻԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ 1888
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ.
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անոր ընծայած է, մանաւանդ այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Օ. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսայի Շահանէճէ միւպայեա օլունաճագ եազլըգ սէպզէնին մահը հալը րումինին եիրմի սէքիզինճի Չարշամպա կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն Խազինէ միւշարիլէյհայա կէլմէլէրի։

Ֆի 19 Նիսան 315 2—3

ԻԼԱՆ

(Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի)

Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթի ագլամը իչին միւպայեա օլունաճագը կէչէնէ իլան օլունան օթուզ իքի գալէմ լէվազըմը գըրթասիյէ մինագասասը հէնիւզ թալիպ զուհուր իթմէմիշ օլմասընտան մինագասա միւտտէթը շէհրը ճարի րումինին եիրմի տօգուզունճու Փէնշէմպէ կիւնինէ գատար թէմտիտ օլունմուշ օլտուղունտան թալիպ օլանլարըն վէ նիւմունէ վէ շէրայիթինի կէօրմէք իսթէյէնլէրին պէհէր կիւն Նէզարէթի միւշարիլէյհա Լէվազըմ Իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 22 Նիսան սէնէ 315 331

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, առաջ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒՐԵՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Փանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ՊԱՅՊԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բառարան Ս. Գրոց. 625 երեսներէ կը բաղկանայ և զարդարուած է աւելի քան 223 գեղեցիկ պատկերներով։ Կը պարունակէ Ամերիկայի և Եւրոպայի մէջ Սուրբ Գիրքը քննող գիտնայ հետազօտութիւններուն արդիւնքը։ Գրքին մէջ գրուած տեղեկութեանց ճշդութեան մասնաւոր խնամ տարուած է։

Կը յանձնարարուի որ հոգեւորականներ, ընտանիքներ և անհատներ այս գիրքէն մէկ օրինակ ստանան, և գործածեն զայն իբրեւ սատար, երբ կ'ուսանին իրենց Սուրբ Գիրքը։

Գրքին գինը մէկ մեճիտիյէ է, թէեւ կ'արժէ աւելի քան երկպատիկը։

Տղայոց Աւետաբեր, ամսաթերթ պատկերազարդ, տարեկան բաժանորդագին 6 ղրշ.։ Կը պարունակէ զանազան տեսակ պատկերներ, նաև բարոյական և հրահանգին մանր յօդուածներ։ Շատ օգտակար ամէն պզտիկի։

Կը ծախուի Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ ի Ֆինճանճըլար Եօգուշու։ 173

ԼԱ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն Կենաց վրայ ապահովագրութեան

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէյթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իդալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամաբար փոխադրուած են Նոդռ-Տամ տէ Վիքդուառ փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԻՍԱՆ ՄԻԼԻՈՆ Փր.։ Պահովագրութիւն որ կը բանի՝ 4,545,160,943 Փր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Փր., 1897էն 1,424,000 Փր. աւելի։

Լ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կըպատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապակէին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իբրեւ հասութաբեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու ետ սըրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ.

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ժ. Ռ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիկ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ՊԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստակ ցաւած ակռաները կը լեցնեն. [illegible]

Նորանոր եղանակաւ, ոսկի, ճօշակաւոր, և գիւտացին արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թըմբիցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւոյ ատամնահանութիւն.

Յ. Գ. Ձմեռները կ'ընդունի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գտաբերեցէք կըլեան գիմել իւրեանց ընակարանն, [illegible]

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբօֆօսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ատոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդհանուր Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ծիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1551	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տօւրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1735	Թասօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	586	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1545
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտալօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէլլօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրատօ	1481	Քէլսօ	1058	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գադօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2228	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Զէնօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիտանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Լօրէնցօ շոգենաւը, նաւապետ Ուեբնկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Թօրելլօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէյտոմ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկներ ամսոյս 26ին և մայիս 10ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քէւյիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 Փր.
Երաշխաւորութեան գումար	82,500,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՈՏՕՐ ԲԷԲՐԷՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուական ը
(30 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա 194

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը,
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մաքրուճճըլար, Զարճըլը խան, Թիւ 21

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԴՈԼՖԷՐ ՃՕՆՃԷԼ

Հէնտէլ խան, Թիւ 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է աս, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՔԱՆԻՉ ԹԷՕՏՕՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

Լ'ԱՆԿՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմօն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԷԼ ՓՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 2 2 Ոտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 21 3 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բօրտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիպրոս)։
Եշ. 22 4 Ոտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 22 4 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 23 5 Ոտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 582

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որ երթեւեկէ [illegible] Լիվէրբուլ և [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Քօէնիա	4561
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ալփս	2353
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1889
Ալկէրիա	2143	Մօրօքքօ	1855
Քէտար	1875	Գամփանիա	12950
Քէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Քաթալոնիա	4845		

Շերբուրկ շոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, դէպի մայիս 16 (Ն. Տ.) Լիվէրբուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալատուն

Thomas C. Joly

Մէյմանէճիլէր խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրբուլ, Գլասկով, Միտըլզպրօ և Սեւ Ծովի միջեւ [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպա	2500
Անուբիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2300
Քեմնօրթու	3000	Բէլա	2300
Ձերոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կռօքտիլ	1500
Մէմֆիս	2500	Թիպէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվէրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՍՐՈՎԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (11)

ԼՈՒԻ ՓՈՒՍՆԱՐ

ԲԱՐԻԶՑԻ ՍՏԱՀԱԿ ՄԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ա. ՄԱՍ

ՄԱՐԴԱԿԵՐՆԵՐԸ

«Երբոր գետեզերքը հասանք, ոստիկաններ կային հոն արդէն՝ որոնք զիս ու մարդը տանիլ սկսան։

«Եւ զարմանալին հոն է որ, մինչեւ այն ատեն ինծի հետ միշտ խստութեամբ վարուող այդ ոստիկանները շատ անուշ բաներ կ'ըսէին ականջս ի վար և շատ ալ քաղաքավարութեամբ կը վարուէին հետս։

«Վերջապէս իմ մարդուկս ինքզինքը գտաւ և անանկ դէմքով մը սկսաւ շուրջը դիտել, որ կարծես այս աշխարհին մէջ գտնուելուն զարմացող մասնաւոր մը ըլլար։

«Փորիս մէջ երկու սունոց գետնախնձոր մը անգամ չի կար. այդ դատարկութիւնը պատճառ եղաւ նուաղումի մը՝ որուն վրայ տաքուկ ապուր մը հրամցուցին ինծի։

«Եւ այն պահուն՝ ուր ես ուտելու զբաղած էի, ներկաները պզտիկ հանդանակութիւն մը ըրին իրենց մէջ. և որովհետեւ ինքզինքը գետ նետողը հարուստ մըն էր՝ որ խղդուիլ փափաքած էր զգացումի արտաքոյ խնդիրներու համար, հանգանակութեան արդիւնքը ինծի մնաց։

«Քսանըսուն փրանք հաւաքեր էին մարդիկը. գումար՝ զոր տասնապետը ձեռքիս մէջ դրաւ՝ շնորհակալութիւն յայտնելով, մինչդեռ ես կը կարծէի թէ ինծի կը պատկանէր շնորհակալ ըլլալու պարտքը։

«Ան ատեն միայն զգացի թէ ըրած գործս ինքնին կրնար 40 փրանքի արժողութիւն ունենալ։

«Կը գուշակէք անշուշտ թէ այդչափ դրամ ունենալէս ետքը ալ չափէ աւելի գէթ երկվայրկեանի մը չափ հոն մնալ։

«Ուրեմն, անմիջապէս մեկնեցայ. և շատ պիտի զարմանաք, երբոր ձեզի պատմեմ թէ ի՛նչ ըրի անկէ ետքը։

Ստահակը՝ նորէն քիչ մը ատեն չունչ առնելէ ետքը շարունակել սկսաւ.

—Այդ միջոցին Բարիզի պատերուն վրայ պլանդակ ազդեր փակցուած էին, որոնց վրայ խոշոր գիրերով հետեւեալը գըրուած էր.

ԹԱՏՐՈՆ
ԲՈՒԹ-ՍԷՆ-ՄԱՐԹԷՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ
ՈՒԹՍՈՒՆ ՕՐՈՒԱՆ ՄԷՋ
ԱՀԱԳԻՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

«Բնական է որ երթալ տեսնել պիտի ուզէի ատիկա։ Եւ որովհետեւ թատրոնի տոմսակները շատ սուղ էին, մտածեցի ես ինքս ընել աշխարհի շրջանը նաւու մը մէջ. քան թէ թատրոնի մը սրահէն դիտել անոր ներկայացումը։

«Նոյն իրիկունն իսկ Հավռ կը մեկնէի, գրպանս ունենալով հարիւր սուի չափ գումար մը՝ որ երեք օր գէշ աղէկ ապրեցուց զիս հոն։

«Նորէն անօթութեան դատապարտուած էի. անպիտան հիւանդութիւն մը՝ որուն մարդ, ինչ որ ալ ընէ, չի կրնար վարժուիլ։

«Ծովը ալ շատ գեղեցիկ էր. կայմերու անտառ մը կար և աքանչելի նաւեր՝ որոնց տեսքը՝ թատերական յարդարանքներու տեսարանէն շա՛տ աւելի լաւ հաճոյք մը կու տար ինծի։

«Պուլվարն ալ կը գերադանցէր այդ տեսարանը, թէեւ առանց փորս կշտացնել կարենալու։

«Քարափին վրայ նստած, բոլոր ասոնց վրայ կը մտածէի, ու բնական է որ կեանքը շատ վարդագոյն չէի տեսներ։

«Յանկարծ հաստ ձայն մը եկաւ ականջիս.

«—Է՛, պզտիկ, ինքզինքդ ջուրը նետելու փափա՞ք ունիս։

«Ետիս դարձայ և նաւաստի մը նշմարեցի, շոգեմարանի ծերուկ մը, ճշմարիտ ծովու գայլ մը։

«Շիտակը պատասխանեցի, կը վախնամ որ անօթութիւնս մինչեւ այդ տեղը տանի զիս։

«—Ատ ըլլար հոգ, ըսաւ նորէն ծերուկը. պէտք է սակայն խնայել ստամոքսը, հետեւէ ինծի և ամէն բան կը դիւրանայ։

«Բաղդ մըն էր, զոր չէի ուզեր ձեռքէ փախցնել։

«Առանց վարանելու ծերուկին հետեւեցայ, և քիչ ետքը ինքզինքս գտայ նաւու մը մէջ, որ անդրատլանտեան մըն է եղեր։

«Անմիջապէս ապուր մը տուին ինծի. քիչ ետքը փորս կշտացած էր և նաւաստիներն ալ չուրջս հաւաքուած էին, պատմութիւնս ըսելու համար։

«Եւ ապուշի պէս ամէնքն ալ խնդալ սկսան, երբ անոնց պատմեցի թէ ինչպէս ութսուն օրուան մէջ աշխարհի հրջանը ընելու համար մինչեւ ատ տեղերը ինկած էի։

«Եւ սակայն խնդալու բան մը չի կար ատոր մէջ։

«Ծերուկը՝ որ զիս նաւ առաջնորդած էր, խնդալը վերջացնելէ ետքը ըսաւ ինծի.

«—Ճամբորդել կ'ուզես հա՞. շատ պարզ խնդիր մըն է ատիկա թէեւ, բայց ատոր համար պէտք է կա՛մ նաւաստի ըլլաս և կամ ճամբորդ։

«Ճամբո՛րդ, կը մտածէի որ շատ սուղի պիտի նստէր ատիկա. և արդէն դրամ ալ չունէի վրաս։

«Ասոր համար, չվարանեցայ բնաւ ու պատասխանեցի.

«—Նաւաստի կ'ըլլամ ուրեմն։

«—Բայց տղաս, յարեց ծերուկը նորէն, նաւաստիներուն թիւը ամբողջացած է արդէն և աւելորդ մարդու պէտք չկայ։

«Բնական է որ այդ առարկութեան ականջ կախել չուզեցի, միշտ աշխարհի հրջանը ընելու գաղափարիս վրայ պնդելով։

«Նաւաստիները առանց բացառութեան կը խնդային շարունակ։

«Եւ խնդալով հանդերձ, զիս ետ կեցընել կ'ուզէին գաղափարէս։

«Բայց ես, Յովհաննէս-Մկրտչին ջորիէն աւելի յամառ, բնաւ չէի ուզեր խօսք մտիկ ընել։

«Վերջապէս հաւանեցան։

«Ամբողջ վեց ամիս նաւուն մէջ մնացի և ինծի պաշտօն ունէի ածուխ փոխադրել նաւուն շոգեմարանին մէջ։

«Այդ վեց ամսուան մէջ, կրնամ ըսել թէ ընդծովեայ ճամբորդութիւն մը ըրի, քանի որ շոգեմարանին մէջ ո՛չ ծովու երես կրնայի տեսնել, ոչ ալ երկինքի։

«Եւ այդպէսով շարունակեցաւ իմ կեանքս, մինչեւ որ Սէն-Լուիի մէջ կառավարական նաւ մը մտայ։

«Հոն բաւական լաւ էր վիճակս. կըրնայի ատեն ատեն ցամաք ելլել և սեւամորթներու հետ յարաբերութիւն հաստատել։

«Օր մը կապօն զրկեցին զիս, և այդ ատեններուն էր որ, Պ. Տօքթէօր, այս անբաններ ձեզ վերցուցին. և որովհետեւ գաղթականութեան ամէնէն առաջներէն մէկն էի, զիս ալ ձեզ փնտռելու ելլող շոգեմակոյկին մէջ դրին։

«Մնացեալը գիտէք արդէն և եթէ չեմ սխալիր, աշխարհի շուրջը ընելիք ճշմարիտ ճամբորդութիւնս ասկէ ետքն է որ պիտի սկսի։

—Բայց շա՛տ կը խոստանայ այդ պատմութիւնդ, սիրուն սատանաս, շա՛տ, շատ, շա՛տ։

«Կը տեսնեմ որ ճշմարիտ նաւաստի մըն ես դարձեր ալ։

Այս «ճշմարիտ նաւաստի» տիտղոսը շատ շփացուց Փօփէքն։ Տօքթէօրը շատ մը կռիւներու մասնակցած վաղեմի քաջ մըն էր որ իր մարմինէն կտորներ թողած էր միշտ այս ու այն վայրենիներուն հետ կռուելով։

Ասկէ զատ, քանի աւելի համաճարակներու միջոցին ի գործ դրած էր իր վտանգաւոր արհեստը և արժանացած ժամանակին գրեթէ բոլոր պատուանշաններուն։

(Շարունակելի)